

Konjunkturläget våren 2025

RAPPORT 2025:1

ÅSUB rapportserie

I ÅSUBs rapportserie publiceras resultatet från ÅSUBs utredningsverksamhet och forskning. Det samhällsekonomiska området är centralt men verksamheten omfattar även många andra samhällsområden. ÅSUBs metodkompetens är särskilt inriktad mot ekonomiska lägesanalyser, prognoser, ekonomisk modellutveckling, surveyundersökningar samt utvärdering av politikinsatser. Utrednings- och forskningsverksamheten är i huvudsak uppdragsfinansierad och har kunder både inom Åland och internationellt.

De senaste rapporterna från ÅSUB

2022:5 Arbetsmarknadsbarometern 2022

2022:6 Tillitsstudie för Åland 2022 – Om förtroende, delaktighet och upplevelsen av att blomstra

2022:7 Kollektivtrafik på Åland 2022

2023:1 Konjunkturläget våren 2023

2023:2 Arbetsmarknadsbarometern 2023

2024:1 Medborgarundersökning Mariehamn – hösten 2023

2024:2 Ekonomisk utsatthet och social trygghet 2021

2024:3 Konjunkturläget våren 2024

2024:4 Turismens samhällsekonomiska betydelse för Åland 2023

2024:5 Arbetsmarknadsbarometern 2024

2024:6 Tidsanvändning 2024. En studie om hur mycket tid åländska kvinnor och män lägger på obetalt hem-, hus- och omsorgsarbete

2024:7 Flyttorsaker 2024. En studie om varför man flyttar från Åland

För upplysningar:

Johan Ekstedt, + 358 (0)18 25496

fornamn.efternamn@asub.ax

<https://www.facebook.com/AASUB>

https://www.instagram.com/asub_statistik_utredning

<https://se.linkedin.com/company/aland-statistik-utredning-asub>

ISSN 1455–1977 (print)

ISSN 2737–0798 (online)

Förord

ÅSUB utarbetar varje vår en konjunkturbedömning för den åländska ekonomin på uppdrag av Ålands landskapsregering. Det huvudsakliga syftet är att förse landskapsregeringen, lagtinget och andra beslutsfattare med aktuellt ekonomiskt underlag för budgetberedning och planering. Översikten omfattar utfalls- och prognosdata över den makroekonomiska och branschspecifika utvecklingen samt annan information om läget inom den åländska ekonomin.

Föreliggande lägesbedömning präglas av det geopolitiska läget och den osäkerhet läget medför för ekonomin på Åland, inom våra närmarknader och globalt. Den åländska öppna ekonomin påverkas i betydande grad av upptrappning av handelshinder samt av energipriser. Bedömningen har i år en längre horisont och sträcker sig för de flesta nyckeltal fram till och med 2027.

Bedömningen inleds med en kortfattad genomgång av det internationella läget inklusive situationen i Sverige och Finland. Analysen baseras i huvudsak på nationella och internationella bedömningar där stor vikt lagts vid de offentliga institutens bedömningar.

Analysen av den åländska ekonomin bygger främst på en barometerförfrågning till näringslivet som besvarades under februari och första delen av mars. Därtill har uppgifter från mervärdeskatteregistret om näringslivets omsättning och löneutbetalningar samt bokslutsdata använts. Övriga indikatorer såsom sysselsättning, valutakurser, räntenivåer, inflation, index inom sjöfartssektorn har också analyserats. En djupare analys av arbetsmarknadsläget presenteras i rapporten Arbetsmarknadsbarometern 2025, som färdigställs i juni.

I arbetet med översikten har företrädare för näringslivet och dess organisationer samt sakkunniga tjänstemän inom landskapsförvaltningen bistått med bransch- och marknadsspecifik lägesinformation. ÅSUB vill rikta ett stort tack till alla som bidragit med information som underlag för vårens analys och till alla som besvarat enkäten.

Johan Ekstedt har ansvarat för och koordinerat arbetet med lägesöversikten, undertecknad har bidragit med analyser och prognoser, bedömningen av den offentliga ekonomin och till sammanställningen av rapporten. Maria Viktorsson har producerat informationen om hushållens förtroendeindikator och näringslivsbarometern.

Bedömningen är i huvudsak gjord under senare delen av mars och första delen av april, och bygger på information tillgänglig fram till den 15 april. Det geopolitiska läget och den internationella högst oroliga handelspolitiken utgör de största riskfaktorerna för bedömningen.

Mariehamn i april 2025

Katarina Fellman
Direktör

Innehåll

Innehåll	5
Figurförteckning	6
Tabellförteckning	8
Bilagor	8
Sammanfattning	10
1. Den globala ekonomin	13
1.1 Stor osäkerhet kring den ekonomiska utvecklingen på grund av tullar och krig	13
1.2 Inflation och räntor	14
1.3 Valutakurser	16
1.4 Tillväxt	17
2. Finland	18
3. Sverige	20
4. Åland	22
4.1 BNP-tillväxt	22
4.2 Arbetsmarknaden	23
4.3 Befolkningsutveckling	25
4.4 Inflationen	26
4.5 Hushållen	27
4.6 Sjöfarten	30
4.7 Den offentliga sektorns ekonomi	32
5. Framtidsutsikterna inom det privata näringslivet	38
5.1 Transportsektorn	39
5.2 Hotell- och restaurang	41
5.3 Handeln	42
5.4 Företagstjänster	43
5.5 Personliga tjänster	44
5.6 Finans och försäkring	45
5.7 Byggsektorn	46
5.8 Livsmedelsindustrin	48
5.9 Övrig industri	49
5.10 Primärnäringsarna	49
5.11 Vatten och el	52
Referenser	54
Bilagor	56

Figurförteckning

Figur 1. Konsumentförtroendet inom EU, de senaste 15 åren	14
Figur 2. Inflation (HIKP) för eurozonen och USA från 2021.	14
Figur 3. Valutakurser: Eurons värde i SEK och USD, januari 2020 – mars 2025	16
Figur 4. BNP-tillväxt för Åland, Finland och Sverige 2015–2027**	18
Figur 5. BNP-tillväxten 2014–2026* för Åland, Finland och Sverige. Volymindex, år 2014 = 100	23
Figur 6. Relativ arbetslöshet, månadsvis 2023, 2024 och januari – februari 2025.	23
Figur 7. Relativ arbetslöshet 2008–2027*	24
Figur 8. Ungdomsarbetslöshetsgrad, månadsvis 2023, 2024 och januari – februari 2025. .	24
Figur 9. Antal arbetslösa efter arbetslöshetens längd, januari 2019 - februari 2025.....	24
Figur 10. Vakansgrad och relativt arbetslöshetstal (säsongsjusterat), första kvartalet 2007 - fjärde kvartalet 2024 (blå punkter är kvartalsobservationer 2007–2019).....	25
Figur 11. Utveckling av antalet lediga platser januari 2019 - februari 2025. Indexerad serie med januari 2019 som bas och övriga månader som förändring från basen.....	25
Figur 12. Befolkningsutveckling för Åland, Finland och Sverige 2010–2024. Antal invånare, index år 2010=100.	26
Figur 13. Varugrupperns andel av inflationen, kvartal 1 2021-kvartal 1 2025	26
Figur 14. Inflationen på Åland och i Finland, januari 2020 - februari 2025.....	27
Figur 15. Konsumentförtroendeindex för Åland, Finland och Sverige, mars 2021 - mars 2025.	27
Figur 16. Konsumentförtroendeindex och netttotal för delfrågorna. Åland, Finland och Sverige, mars 2025.	28
Figur 17. De åländska hushållens konsumentförtroendeindex och netttotal för delfrågorna. Våren 2025, hösten 2024 och våren 2024.	28
Figur 18. Hushållens disponibla penninginkomst per konsumtionsenhet, median, för Åland och Finland 2002–2023. Procentuell tillväxt, 2023 års penningvärde.....	29
Figur 19. Hushållens skulder och räntor som procentuell andel av disponibel inkomst i 2023 års penningvärde, 2002 – 2023.	30
Figur 20. Priset på lågsavvlig marindiesel (LSMGO i Rotterdam) samt Naturgas (TFF) januari 2018 – mars 2025.	30
Figur 21. Baltic Dry Index januari 2019 – mars 2025 (Index basår 1985 = 1 000)	32
Figur 22. Kommunernas samlade årsbidrag, investeringar, avskrivningar samt resultat (miljoner euro), bokslut 2019–2023, budget 2024–2025	34
Figur 23. Utvecklingen av avräkningen och skatteavräkningen (miljoner EUR, löpande priser), 2021–2027*	37
Figur 24. Förväntningarna om utvecklingen under 2022–2025 inom det privata näringslivet	39

Figur 25. Branschvisa totalindex för framtidsbedömningar i konjunkturbarometern våren 2025.	39
Figur 26. Transportsektorns omsättning och lönesumma 2023 och 2024, efter kvartal. Procentuell årstillväxt (nominellt penningvärde).	40
Figur 27. Förväntningarna inom transportsektorn.	40
Figur 28. Övernattningar efter gästernas hemland 2018–2024	41
Figur 29. Hotell- och restaurangbranschens omsättning och lönesumma 2023 och 2024, efter kvartal. Procentuell årstillväxt (nominellt penningvärde).....	41
Figur 30. Förväntningarna inom hotell- och restaurangbranschen.	42
Figur 31. Handelns omsättning och lönesumma 2023 och 2024, efter kvartal. Procentuell årstillväxt (nominellt penningvärde).....	42
Figur 32. Förväntningarna inom handeln	43
Figur 33. Företagstjänsters omsättning och lönesumma 2023 och 2024, efter kvartal. Procentuell årstillväxt (nominellt penningvärde).	43
Figur 34. Förväntningarna inom företagstjänster.	44
Figur 35. Personliga tjänsters omsättning och lönesumma 2023 och 2024, efter kvartal. Procentuell årstillväxt (nominellt penningvärde).	44
Figur 36. Förväntningarna inom personliga tjänster.	45
Figur 37. Finans- och försäkringsbranschens lönesumma 2023 och 2024, efter kvartal. Procentuell årstillväxt (nominellt penningvärde).	46
Figur 38. Totalindex för finansbranschen i ÅSUBs konjunkturenkäter 2008–2025.....	46
Figur 39. Förväntningarna inom finans- och försäkring.....	46
Figur 40. Byggbranschens omsättning och lönesumma 2023 och 2024, efter kvartal. Procentuell årstillväxt (nominellt penningvärde).	47
Figur 41. Beviljade bygglov, påbörjade nybyggnader och färdigställda byggnader på Åland, januari 2019 - december 2024. Volym (m3), glidande årssumma.	47
Figur 42. Förväntningarna inom byggsektorn.	48
Figur 43. Livsmedelsindustrins omsättning och lönesumma 2023 och 2024, efter kvartal. Procentuell årstillväxt (nominellt penningvärde).	48
Figur 44. Förväntningarna inom livsmedelsindustrin.....	48
Figur 45. Övrig industris omsättning och lönesumma 2023 och 2024, efter kvartal. Procentuell årstillväxt (nominellt penningvärde).	49
Figur 46. Förväntningarna inom övrig industri.....	49
Figur 47. Primärnäringsarnas omsättning och lönesumma 2023 och 2024, efter kvartal. Procentuell årstillväxt (nominellt penningvärde).	51
Figur 48. Förväntningarna inom primärnäringsarna.	52
Figur 49. Vatten och els omsättning och lönesumma 2023 och 2024, efter kvartal. Procentuell årstillväxt (nominellt penningvärde).	53
Figur 50. Förväntningarna inom vatten och el.....	53

Tabellförteckning

Tabell 1. Inflationsprognoser 2025–2027	15
Tabell 2. Euribor 12 månaders ränta, prognos 2025–2027	15
Tabell 3. Reell BNP, eurozonen och övriga världen	17
Tabell 4. Nyckeltal 2022 – 2027	23

Bilagor

Bilaga 1. Totalindex för det privata näringslivet och dess branscher	56
Bilaga 2: Konjunkturenkäten.....	58
Bilaga 3: Enkäten till hushållen	61

Sammanfattning

Makrovariabler globalt och lokalt

Det osäkra världsläget, dels kring tullarna, dels situationen i Ukraina och Mellanöstern bidrar till att världsekonomin riskerar dämpas väsentligt i närtid eftersom osäkerheten i sig skapar återhållsamhet i konsumtion och investeringar samt har en negativ effekt på börsutvecklingen. Dessutom riskeras nya flaskhalsar inom globala värde- och transportkedjor skapas. De senaste månadernas turbulens, speciellt kring tullar, har drivit på en revidering bland prognosinstitut välden över, där den ekonomiska tillväxten reviderats nedåt och arbetslösheten justerats uppåt. Detta påverkar även att **åländsk tillväxt saktar ner**, men beräknas ha bibehållit en positiv tillväxt på tre procent för 2024, innan BNP-nivån stannar upp på samma nivå kommande år. Med lägre tillväxt följer **högre arbetslöshet**. För Åland prognostiserar ÅSUB 5,4 procent relativ arbetslöshet 2025 följt av 5,2 och 4,9 procent därpå följande år.

Mer positivt är utvecklingen av inflation, ränta och växelkurs. I år räknar vi med en inflation på 0,7 procent följt av 1,5 procent 2026 och 1,7 procent 2027, vilket är lägre än tidigare förväntat. Under andra halvåret 2023 sjönk energipriserna. Sedan fjärde kvartalet 2024 har även bostadsräntorna en sänkande effekt på inflationen. Detta ger utrymme för att hålla nere räntan på en låg nivå. Den svenska kronan har stärkts senaste månaderna, vilket i huvudsak är gynnsamt för åländskt näringsliv, till exempel med fler svenska besökare. Vi vill påminna om att åländska makrovariabler påverkas av vad som händer globalt och att osäkerheten i prognoserna därför är stor.

Offentlig ekonomi

De inkomster som ligger till grund för **kommunalskatten väntas återhämta sig** och skatterna ökar med runt 3,5 procent åren 2026 och 2027, bland annat tack vare allmänna lönejusteringar och förbättrat sysselsättningsläge. Intäkterna från samfundsskatten beräknas ha varit höga 2024 tack vare goda resultat bland flera av de större företagen. År 2025 beräknas däremot bli ett svagare år, innan skatterna från företagen förväntas öka något igen för 2026 och 2027.

Tack vare extra ordinära inkomster på cirka 47 miljoner euro uppgick **avräkningsbeloppet** 2023 till drygt 247 miljoner euro. Enligt beräkningar baserade på Statskontorets förslag till bokslut för 2024 skulle avräkningen för 2024 stanna på runt 203 miljoner euro och förväntas sedan växa lite snabbare 2025 och 2026. År 2026 sker åter strukturella förändringar i statsbudgeten så att avräkningsbasen tillfälligt ökar. Bedömningen är att **skatteavräkningsbeloppet ökar betydligt** skatteår 2024 jämfört med året innan och uppgår till runt 108 miljoner euro. Tillväxt i samfundsskatterna och kapitalinkomstskatterna samt återställandet av nivån för lotteriskatten bidrar till ökningen. I år (2025) väntas det samlade beloppet av avräkningen och skatteavräknningen uppgå till cirka 317 miljoner euro. Enligt vårens bedömningar väntas utfallet för det samlade beloppet växa till närmare 345 miljoner euro 2026 och cirka 328 miljoner euro 2027.

Branschspecifik utveckling på Åland

Den totala omsättningen i det privata näringslivet ökade drygt en procent under 2024 jämfört med 2023. Tillväxten i det privata näringslivets lönesumma var under motsvarande period drygt fem procent.

År 2024 var ett relativt **lönsamt år för de åländska passagerarrederierna**. Frakterna ökade medan de samlade passagerarvolymerna minskade något. Från 2024 påverkar kostnaderna för utsläppsrätter resultaten medan den starkare svenska valutan kan stödja köpkraften inom det svenska kundsegmentet. Indikatorerna för **fraktsjöfarten** 2024 avspeglar den avvaktande hållningen inom världsekonomin. Indikatorn för transportkostnaderna för torrlastfrakter (Baltic Dry Index) har under inledningen av 2025 legat under långtidsmedelvärdet.

De åländska hushållens

konsumentförtroende försvagas återigen efter en längre period av uppgång. Resultatet tyngs framför allt av en mer negativ syn på *landets (Ålands) ekonomi om 12 månader*, men en försämring kan ses genomgående i samtliga delfrågor som ligger till grund för konsumentförtroendet. De åländska hushållens konsumentförtroende låg i mars 2025 strax under både de finländska och de svenska hushållens nivå.

Framtidsutsikterna i

konjunkturbarometern, som bygger på företagens egna bedömningar, ger i år svaga

utslag för delfrågorna. Genomsnittet för delfrågorna är lägre än medelvärde för ÅSUBs tidigare konjunkturbarometrar och landar på den negativa sidan.

Transportbranschens omsättning ökade med sex procent 2024 medan lönesumman steg med elva procent. Konjunkturbarometern ger ett svagt negativt utslag för branschen vilket är linje med ÅSUBs prognos, där tillväxten väntas ligga under 2024 års nivå kommande tre år.

Under 2024 var den årliga tillväxten i lönesumman fem procent samtidigt som **omsättningen inom hotell- och restaurangbranschen ökade** med drygt tre procent 2024. Den nominella omsättningen förväntas öka svagt kommande år. Barometerutslagen för hotell och restaurangbranschen speglar dock en mer optimistisk syn. En fortsatt förstärkning av kronan och ett världsläge som ökar efterfrågan för semester i närområdet kan tala för företagarnas mer optimistiska bedömning.

Omsättningen inom den heterogena **handelsbranschen** minskade enligt registerstatistiken sammantaget med 3,5 procent under 2024. Vi räknar med att omsättningen i nominella termer återhämtar sig kommande två år då reallöneökningar gynnar konsumtionen. Handelsbranschens egna förväntningar totalt sett är liksom de två senaste åren negativa. Förväntningar på branschens utveckling och det egna företagets verksamhet är relativt neutrala, men branschens utveckling lutar åt det negativa hållet medan förväntningarna på företagets verksamhet däremot lutar åt det positiva.

Branschen **företagstjänster**, inklusive IKT-företag, har ett ojämnt omsättningsflöde, men totalt sett har branschen uppvisat stark omsättningstillväxt flera år i rad, men under 2024 ökade omsättningen bara en halv procent och därefter en procent per år kommande två år om man ser på branschen exklusive fastigheter. Fastighetsområdet har en högre tillväxt på tre procent där det gynnsamma ränteläget påverkar positivt. Branschen är vanligtvis optimistisk i våra konjunkturenkäter. Även i år är totalindexet för branschen på den positiva sidan men resultatet är svagare än genomsnittet för branschen över tid och resultatet för samtliga delfrågor är svagare än delfrågornas genomsnitt.

Enligt preliminära registeruppgifter ökade omsättningen för branschen **personliga tjänster** under fjolåret med tre procent, under kommande tre år förväntas

ökningstakten vara långsammare. Ofta hör branschen personliga tjänster till de mest positiva av alla i ÅSUBs barometermätningar, men liksom förra året är branschbedömningarna i år försiktigare och till och med något mer negativa än fjolårets bedömningar och ligger långt under branschens långtidsmedelvärde.

Finanssektorn har flera goda år bakom sig och även 2024 ser ut att ha gått bra, men de förväntas följas av några svagare år. Även barometerutslagen för finansbranschen visar dämpade förväntningar med ett totalindex under genomsnittet för branschen.

Byggbranschens lönesumma och omsättning sjönk med sex procent under fjolåret. ÅSUB räknar med en ökning i omsättningen från nästa år. Mängden bygglov bryter uppåt under de senaste månaderna men barometersvaren för byggsektorn ger liksom de två senaste åren negativa utslag även om resultatet är något mindre negativt än de två senaste åren. Förväntningarna på omsättningen är särskilt negativa liksom även förväntningarna på lönsamheten och investeringarna.

Under **2024 ökade livsmedelsindustrins lönesumma och omsättningen** med drygt sex procent. Vi räknar med en omsättningsökning runt en procent för kommande år, vilket är i linje med resultat från konsumentbarometern. Den ger i år ett totalindex på den positiva sidan men resultatet ligger under långtidsmedelvärdet för branschen. Delfrågorna visar huvudsakligen positiva resultat, förutom investeringarna som förväntas minska.

Omsättningstillväxten inom **övrig industri sjönk sex procent 2024**. Årstillväxten i finska producentprisindex för motsvarande industrisegment 2023 var oförändrade, och för 2024 är generella prisökningen två procent, vilket indikerar att omsättningsförändringen i första hand handlar om volymminskningar. Bedömningen i nuläget är att nominella omsättningen kommer att öka i ungefär samma takt som inflationen de närmaste åren. Vilket indikerar att volymen kommer ligga kvar på ungefär samma nivå. Enkätsvaren från företagen inom övrig industri gällande konjunkturutvecklingen brukar ofta vara mer positiva än de flesta andra branschens. I år är dock branschen mer försiktig och branschens totalindex ligger under det egna långtidsmedelvärdet och är det första medelvärdet på minussidan sedan 2009. Resultatet tyngs framför allt ner på grund av låga omsättningsförväntningar.

Primärnäringsomsättning sjunker med fem procent medan lönesumman ökar med åtta procent under 2024. Lantbruket påverkas fortfarande av effekter av kriget i Ukraina genom brist på insatsvaror och ökade kostnader. Omsättningen förväntas sjunka även under 2025 innan det närmar sig noll tillväxt åren därpå. Barometerresultaten visar att företagen inom primärnäringsarna är totalt sett något negativa i sina bedömningar med ett totalindex strax under långtidsmedelvärdet för branschen.

Omsättningen inom branschen **vatten- och el minskade** med cirka två procent 2024. För i år räknar vi med att branschens omsättningstillväxt kommer att vara svagare innan den åter ökar något 2026 och 2027. På helårsbasis ökade lönesumman även 2024 med tio procent, ökningen skedde framför allt i början av året. Vatten och el är den bransch i årets konjunkturbarometer som visar mest positiva förväntningar som också ligger över branschens långtidsmedelvärde.

1. Den globala ekonomin

I föreliggande rapport blickar vi dels tillbaka på utfallet för fjolåret, dels gör vi en framåtblick över i första hand det innevarande året. Prognoser för centrala nyckeltal presenteras även för 2026 och 2027 för närområdet. Inledningsvis görs en kort genomgång av det internationella läget och den globala ekonomin, varefter rapporten fokuserar på den åländska ekonomin och närliggande områden.

1.1 Stor osäkerhet kring den ekonomiska utvecklingen på grund av tullar och krig

Den globala ekonomins utveckling påverkar enskilda länders ekonomi. I detta avsnitt sammanfattar vi viktiga världshändelser som har betydelse även för Ålands ekonomi.

Internationell handel med varor och tjänster kan påverka ett lands ekonomiska tillväxt och arbetsmarknad. Export kan öka inkomster och skapa jobb, medan import kan erbjuda billigare produkter och tjänster.

USA har föreslagit och börjat införa stora tullhöjningar i handeln med hela världen. Största delen av exporten från både Finland och EU till Förenta staterna består av tullpliktiga varor. Omvänt utgörs den största delen av USA:s export till EU av tjänster. I det förhandlingsspel som nu pågår är det sannolikt att EU:s motåtgärder innefattar USA:s tjänsteexport eftersom det slår hårdare mot USA som har stor export av tjänster till Europa. ETLA har uppskattat att Finlands bruttonationalprodukt skulle sjunka med 0,5–1,6 procent om USA höjde

tullarna på alla produkter till 25 procent¹. Orsaken är att tullar och ekonomisk-politisk osäkerhet i allmänhet minskar handeln mellan USA och EU samt bromsar tillväxten.

Vad som i slutändan händer i Europa kommer naturligtvis också att bero på Europeiska kommissionens förhandlingsstyrka. Det är möjligt att nya handelsmönster kommer att uppstå som ändrar strukturen i import och export över världen på lång sikt.

Börsen har reagerat mycket negativt på USA:s införda och aviserade tullar under våren. När börsen faller blir investerare mer försiktiga, vilket leder till minskande investeringar i företag och projekt.

Det osäkra världsläget - dels kring tullarna, dels kring situationen i Ukraina och Mellanöstern - bidrar till att världsekonomin riskerar dämpas väsentligt i närtid eftersom osäkerheten i sig skapar återhållsamhet i konsumtion och investeringar, samt har en negativ effekt på börsutvecklingen.

Hushållen blir i osäkra tider mer återhållsamma, därmed minskar deras konsumtion vilket begränsar den ekonomiska tillväxten och ökar arbetslösheten. I *Figur 1* ser vi att de senaste årens oroligheter såsom covid19 (våren 2020) och stigande energipriser och inflation (hösten 2022) resulterat i exceptionellt låga nivåer av konsumentförtroende. I Europa ligger vi nu kvar på relativt låga nivåer med en nedåtgående trend senaste månaderna.

¹ 24.03.2025 ETLA Muistio - ETLA Brief 155

Figur 1. Konsumentförtroendet inom EU, de senaste 15 åren

Källa: Eurostat

1.2 Inflation och räntor

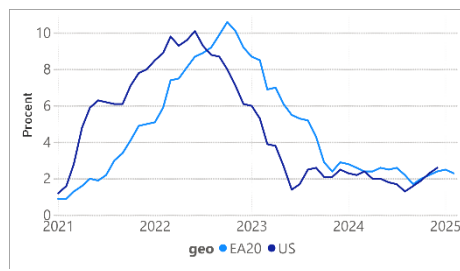
Ytterligare faktorer som påverkar köpkraften är inflation och ränta. Inflation kan vara efterfrågestyrd eller utbudsstyrd. Den ryska invasionen av Ukraina ledde till en akut energikris som drev upp energipriserna för både konsumenter och producenter. Det tvingade utbudssidan att höja sina priser för att kompensera för ökade produktionskostnader. Efterfrågestyrd inflation uppstår när efterfrågan på varor och tjänster överstiger utbudet, vilket kan bli fallet då tullar skapar flaskhalsar i produktionsleden.

Penningpolitik i form av lägre räntor gör det billigare att låna pengar vilket kan öka konsumtionen och investeringar, men riskerar driva på efterfrågeinflation varvid centralbankernas möjlighet att stimulera tillväxten genom låga räntor är begränsad om inflationen ökar. Höjda räntor för att dämpa inflationen kan leda till högre konsumentpriser och högre lånekostnader för företag och hushåll. Detta kan i sin tur påverka företagsvinster och därmed aktiekurser.

Det globala inflationstrycket avtog märkbart under 2023. Under 2024 och början av 2025 har inflationen för Euroländerna och USA legat på drygt

två procent och ligger alltså strax över centralbankernas mål (2 procent).

Figur 2. Inflation (HIKP) för eurozonen och USA från 2021.

Källa: Eurostat

Förklaringar till den avtagande inflationstakten finner man både på efterfråge- och utbudssidan. Centralbankernas restriktiva penningpolitik har fått genomslag och räntehöjningarna som inleddes för två år sedan har hämmat den globala efterfrågan. På utbudssidan har flaskhalsar inom globala värde- och transportkedjor luckrats upp och stegvis normaliserats från chockerna under 2021 och 2022.

Råvarupriser har gått ner vilket fått genomslag också längre in i produktionskedjan, exempelvis genom fallande producentpriser och lägre inflation inom varusegmentet. Energipriserna, som var en stark bidragande faktor till de snabbt accelererande priserna under de senaste åren, har också sjunkit från extremnivåerna och därmed bidragit till lägre inflation.

I början av 2025 har vi sett en viss stabilisering av energipriserna på en nivå drygt 20 procent lägre² än motsvarande period 2023, men priserna varierar fortfarande kraftigt mellan olika länder i eurozonen.³

Det finns dock andra faktorer som kan leda till att inflationen kan stiga igen. Risken för en eskalerad handelskonflikt

² Energyprices.eu

³ Europeiska kommissionen gas och elektricitets marknadsrapport

som en följd av införandet av nya tullar från USA riskerar att vara bränsle för en ny inflationstopp. Det geopolitiska läget är fortfarande oroligt och risker förknippade med de förhöjda konflikterna i Mellanöstern kan bidra till snabbt stigande oljepriser och till hinder i den internationella handeln. OECD bedömer att en eskalering eller utvidgning av konflikterna i fråga kan orsaka omfattande störningar i viktiga sjöfartsrutter i regionen, vilket skulle skapa nya flaskhalsar i globala leveranskedjor och åter pressa energipriserna uppåt. Vidare kan inflationsförväntningarna påverkas av nya chocker, särskilt på energimarknaden, eftersom hushållens inflationsförväntningar är starkt förknippade med utvecklingen i bränslepriserna.⁴ Om inflationen börjar accelerera igen kan det även innebära att penningpolitiken förblir restriktiv en längre period än tidigare väntat.

Medan varuinflationen kommit ner har tjänsteprisinflationen varit fortsatt hög. I exempelvis USA och eurozonen har tjänsteprisernas inflationstakt varit närmast oförändrad sedan hösten 2023. Under 2024 låg den i snitt på 4,1 procent i båda områden och denna nivå ligger kvar även under de första två månaderna 2025. Priserna på tjänster påverkas inte av kraftigt stigande råvarupriser på samma sätt som priserna på varor. Även utvecklingen av transportkostnader påverkar tjänstesektorn i betydligt mindre utsträckning. Kraftiga nominella löneökningar, som en reaktion på de senaste årens uppgång i konsumentpriser, har däremot en större kostnadsinverkan för den personalintensiva tjänstesektorn.

ECB prognostiserar i mars 2025 att inflationen mätt i HIKP för euroområdet blir 2,3 procent 2025 och sedan minskar till runt 2 procent 2026.

Utvecklingen och prognoser för inflationen i eurozonen och övriga världen ses i *Tabell 1*. Det finns som tidigare diskuterats betydande upptrisk vid utökad handelskonflikt eller utvidgat krig.

Tabell 1. Inflationsprognoser 2025–2027

	2024	2025 ^P	2026 ^P	2027 ^P
World CPI (excluding the euro area)	4.2	3.3	2.7	2.5
Europa HICP	2.4	2.3	1.9	2.0

Källa: Europeiska centralbanken mars 2025 prognos.

Till skillnad från många andra länder har inflationen i Kina varit låg under de senaste åren. Enligt Konjunkturinstitutet (KI) var inflationen i Kina 0,2 procent 2023 och under 2024 närmare 1 procent, men pristrycket är fortfarande milt. Både export- och producentpriserna har sjunkit, vilket KI räknar med kommer att bidra till ett minskat globalt inflationstryck. De kinesiska fraktkostnaderna har å andra sidan stigit som följd av problemen i Röda havet, men ligger fortfarande under förpandemiska nivåer.⁵

Centralbankerna har i syfte att dämpa inflationen genomfört ett antal räntehöjningar av styrräntorna. Merparten av höjningarna koncentrerades till första halvan av 2023. Den amerikanska centralbanken, som var först med att höja styrräntan 2022, höjde styrräntan till 5,5 procent i juli 2023. Trendbrottet till sänkta räntor började märkas under andra halvåret 2024 då både Federal Reserve respektive ECB sänkte räntan vid tre tillfällen samt vid ytterligare ett tillfälle i mars 2025. Räntenivån förväntas ligga lågt enligt lagda prognoser, men det osäkra världsläget kan komma att driva upp räntenivåerna om inflationen stiger.

Tabell 2. Euribor 12 månaders ränta, prognos 2025–2027

	2024	2025 ^P	2026 ^P	2027 ^P
Ränta (Euribor 12 mån, %)	3,6	1,9	1,3	1,1

⁴ OECD (2024), OECD Economic Outlook, Interim Report February 2024.

⁵ Konjunkturinstitutet (2024), Konjunkturläget mars 2024 och konjunkturläget mars 2025.

1.3 Valutakurser

Flytande växelkurser (som euro och svenska kronan) styrs av utbud och efterfrågan som i sin tur påverkas av penningpolitik, finanspolitik, handelsbalans och hantering av geopolitiska faktorer.

Euron har stärkts mot dollarn under de första månaderna i år. En av orsakerna är att USA:s höjda tullar har skapat osäkerhet och minskat förväntad tillväxt. Därmed har investeringar och kapital flyttats från USA till säkrare valutor såsom euro. Även svenska kronan har stärkts under 2025 på grund av detta. Kronan har även stärkts mot euron. Normalt försvagas små valutor under osäkra tider och kronan har en längre tid varit ovanligt lågt värderad, men nu har en rad åtgärder gjorts i Sverige som gör valutan upplevs stabilare, bland annat tack vare att fastighetssektorn visat på stabilisering. Därutöver har Sverige en stark försvarssektor där affärer görs i svenska kronor, vilket har hjälpt till att öka efterfrågan på kronor.

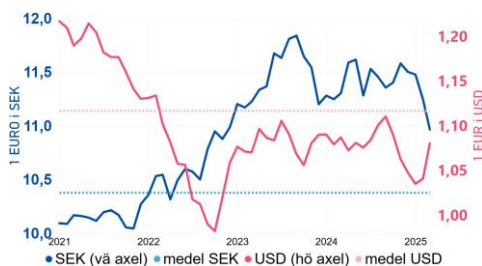
Eurons värde gentemot den svenska kronan (den mörkblå linjen i *Figur 3*) har i sex års tid överskridit tio kronor. I takt med att pandemin lämnade den första kaotiska fasen och centralbanker och regeringar världen över annonserat historiskt stora räddningsåtgärder, ökade riskaptiten vilket ökar värdet på små valutor. Detta drev även upp värdet på den svenska kronan som under slutet av 2021 låg nära sitt tioårsmedelvärde.

Kursutvecklingen för EUR/SEK har varit särskilt stark under 2023 och 2024, vilket i första hand berott på att kronans värde försvagats. Att kronkursen försvagades i samband med krigsutbrottet i början av 2022 ligger i linje med vad man förväntar sig vid ökad global osäkerhet.

En dollarförstärkning inleddes under andra halvåret 2021, och den stärktes av krigsutbrottet i februari 2022. Den

ökade osäkerheten och de försämrade utsikterna för Europa gjorde att dollarn till och med var värd mer än euron under september och oktober 2022. Sedan dess har värdet på euron återhämtats och legat och pendlat strax under 1,10 USD för en euro.

Figur 3. Valutakurser: Eurons värde i SEK och USD, januari 2020 – mars 2025

Källa: Eurostat. ÅSUB bearbetning

Eurons förhållande till den svenska kronan och den amerikanska dollarn är de viktigaste valutakurserna för den åländska ekonomin. Den relativt omfattande importen från Sverige till Åland blir billigare vid en försvagning av kronan, men ÅSUBs bedömning är att nettoeffekten av en svagare krona i förhållande till euron är negativ. För det åländska näringslivets del är den svagare kronkursen problematisk eftersom den hämmar varu- och tjänsteexporten till Sverige – inklusive den export som sker genom färjesjöfarten och landturismen. Därtill kringskär en låg krona köpkraften för de ålänningar som får sin lön i svenska kronor.

En stark dollar missgynnar passagerarrederierna som har större delen av inkomsterna i euro men betalar sin bunker i USD. Däremot är nettoeffekten av en stark dollar positiv för den åländska tankerverksamheten eftersom man har merparten av sina intäkter i USD.

1.4 Tillväxt

Den globala tillväxten under 2024 uppgick till 3,2 procent och den prognostiseras till 3,1 procent 2025. Tillväxten antas fortsätta med lägre tillväxttakt även 2026 och prognoseras då till 3,0 procent⁶

Kina är en av världens största exportörer och importörer. Förändringar i Kinas ekonomiska hälsa påverkar globala handelsvolymen och råvarupriser. När Kinas efterfrågan på råvaror ökar eller minskar, påverkar det priserna på dessa varor globalt. Läget kring handelstullar och dess utveckling är oklar och riktningen det tar kommer att ha stor påverkan på det slutliga utfallet. Det är dock klart att den demografiska utvecklingen i Kina dämpar tillväxten kommande period.

I eurozonen var det något svagare tillväxt än väntat i slutet av 2024. Osäkerheten i både inrikes- och handelspolitiken är stor och förväntad minskning av euroområdets exportmarknadsandel drar ner tillväxtprognosen. År 2026–2027 väntas stigande reallöner och sysselsättning öka konsumtionen som då bidrar till att dra upp tillväxten.

Tabell 3. Reell BNP, eurozonen och övriga världen

Reell BNP förändring	2024	2025 ^p	2026 ^p	2027 ^p
Globalt (exklusive euro area)	3.4	3.4	3.2	3.2
euro area	0.8	0.9	1.2	1.3

Källa: ECB mars 2025. Prognoserna omfattar december tullar och ytterligare amerikanska tullar mot Kina och en partiell vedergällning från Kina.

⁶ OECD Economic Outlook, Interim Report March 2025

2. Finland

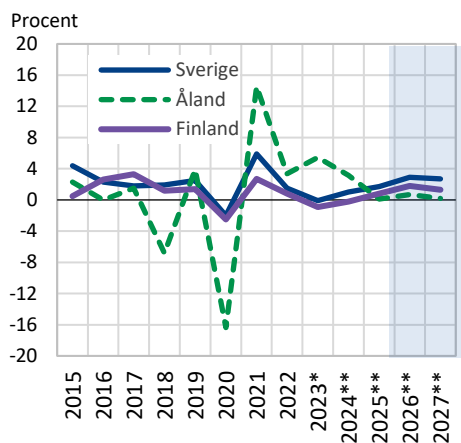
Den årliga tillväxten av Finlands samlade produktion (BNP) återges i *Figur 4*. Enligt preliminära uppgifter minskade Finlands BNP under 2024 (-0,2 procent)⁷ men beräknas enligt Finlands banks senaste prognos från mars 2025 växa med 0,8 procent under 2025, 1,8 procent 2026 och 1,3 procent 2027. De ökade försvarsutgifterna förväntas bidra till tillväxten. Riskerna för en svagare ekonomisk utveckling har ökat sedan slutet av 2024, eftersom osäkerheten om vilka följder den internationella handelspolitiken kommer att få är stor. Osäkerheten kan hämma såväl den privata konsumtionen som företagets investeringarna samt exporten från Finland.⁸

Den finska ekonomin har befunnit sig i en recession sedan mitten av 2022. Finlands bank bedömer att Finland långsamt har börjat återhämta sig från lågkonjunkturen. Under tredje kvartalet 2024 växte det kalenderkorrigerade och säsongrensade BNP med 0,9 procent jämfört med motsvarande kvartal året innan. Basen för tillväxten är smal och är beroende av offentliga utgifter och nettoexport. Osäkerheten om den globala situationen och omvärlden har dock vuxit under våren och hämmar utvecklingen. Det är fortfarande svårt att bedöma den slutliga omfattningen av USA:s tullar och dess effekter samtidigt som även det geopolitiska läget innebär en ökande risk.

Den begynnande tillväxten återspeglas dock i arbetslösheten med eftersläpning. Arbetslösheten fortsätter att öka under 2025 till 8,9 procent och beräknas ännu år 2027 vara klart högre än före lågkonjunkturen började 2022. Även om reallönerna ökade under

hösten 2024 har konsumentpriserna hållits fortsatt höga och hushållens köpkraft urholkas därtill av den vikande sysselsättningen. När 3-månaders euriborräntan fortsätter sjunka förbättras hushållens köpkraft.⁹

Figur 4. BNP-tillväxt för Åland, Finland och Sverige 2015–2027.**

Källa: ÅSUB, SC, SCB. Egna beräkningar.

*Preliminära beräkningar.

**Prognoser från Finlandsbank, Konjunkturinstitutet och ÅSUB.

Det finns olika mått för att mäta inflationen. Vanligtvis ligger många av dem nära varandra, men på grund av de kraftiga prissvängningarna och stigande räntor som ägt rum de senaste åren kan det ske större avvikelser, vilket påverkar hur jämförbara olika index är med varandra.

ÅSUB och Statistikcentralen hänvisar i första hand till den så kallade KPI-inflationen (som inkluderar räntekostnader för bostadslån) då vi rapporterar åländska respektive finska inflationssiffror. De åländska och finska KPI-siffrorna är direkt jämförbara och prisutvecklingen på Åland följer ofta utvecklingen för Finland som helhet. För att underlätta jämförbarhet mellan länder inom EU producerar varje land även ett standardiserat HIKP-mått, som kan användas för att jämföra olika europeiska länders inflation. I detta mått inkluderas emellertid inte räntor

⁷ Statistikcentralen, nationalräkenskaper

⁸ Finlands Bank (2024), Interim Forecast – March 2025

⁹ Finlands Bank (2024), Interim Forecast – March 2025

på bostadslån, vilka har stått för en anseelig del av den finska och åländska KPI-inflationen under 2023 och 2024. Detta innebär att de finska HIKP och KPI måtten skiljer sig åt mer än vanligt de här åren. Inflationstakten, mätt utifrån båda måtten, avtog kraftigt under 2023 och 2024. Under fjolåret var Finlands KPI-inflation i genomsnitt 1,6 procent och HIKP-inflationen 1,0 procent.

ETLA bedömer i sin senaste konjunkturrapport från mars att KPI-inflationen kommer att stanna på 0,8 procent 2025 genom att räntorna sjunker, följt av 1,6 procent 2026 och 1,8 procent 2027, vilket är lägre än inom euroområdet. Enligt ETLA beräknas den nominella inkomstnivån stiga med 3 procent i år och med 3,4 procent 2026 vilket innebär att de reella inkomsterna växer.¹⁰

I år bedömer ETLA att både privata och offentliga investeringar kommer att öka. Den privata konsumtionen har inte vuxit på två år men beräknas växa något innevarande år. Från och med i år kommer dock statens anpassningsåtgärder att bromsa tillväxten i den offentliga konsumtionen. Den ekonomiska tillväxten under de två föregående åren bromsades mest av nedgång i investeringarna. I år bedömer ETLA att både privata och offentliga investeringar kommer att öka.

Sysselsättningsgraden beräknas enligt ETLA:s prognos stiga från och med i år.

De största riskerna för prognosen är relaterade till den ekonomiska och geopolitisk osäkerheten och därmed sammanhängande stigande inflation. De tyska infrastrukturinvesteringarna och upptrappningen av det europeiska

försvaret förväntas ha en positiv inverkan på efterfrågan i Europa.¹¹

Finansministeriet uppskattade i ramarna för statsfinanserna 2026–2029 att underskottet i statsfinanserna kommer att uppgå till 6–8 miljarder euro under ramperioden. Den tidigare höga inflationen har försämrat den offentliga sektorns finansiella ställning. Statsskulden beräknas fortsätta att öka i förhållande till BNP under hela ramperioden och uppgå till 65 procent av BNP 2029.¹²

¹⁰ ETLA - Suhdanne, kevät 2025

¹¹ ETLA - Suhdanne, kevät 2025

¹² Finansministeriets förslag till ramar för statsfinanserna 2026–2029.

3. Sverige

Sverige befinner sig fortfarande i en lågkonjunktur till följd av en svag inhemsk efterfrågan. I samband med vårbudgeten 2025¹³ varnar Sveriges finansminister för att lågkonjunkturen kan bli längre och djupare än väntat. Regeringens vårbudget innehåller åtgärder på 11,5 miljarder kronor för att bekämpa brottslighet och stötta ekonomin med fokus inom tre områden:

- Stärka hushållen köpkraft
- Pressa ner arbetslösheten
- Öka tillväxten och investeringarna i Sverige

Finansdepartementet spår att arbetslösheten kommer ligga på 8,6 procent under 2025, vilket är en liten ökning jämfört med tidigare prognoser. Konjunkturinstitutets senaste prognos¹⁴ från mars är på 8,9 procent med en svag tillbakagång till 8,6 procent 2026, samt 7,9 procent 2027.

Inflationen i Sverige har följt den europeiska utvecklingen, där energipriserna sjunker. Konsumentprisindex (KPI) förväntas sjunka till 0,7 procent under 2025, vilket är i linje med Konjunkturinstitutets prognos. Konjunkturinstitutet förutspår sedan att inflationen stiger och stabiliserar sig runt 2 procent kommande år. Med en stabil inflation runt målnivån kan även räntorna stabilisera sig på en låg nivå vilket gynnar tillväxten. Konjunkturinstitutet tror att styrräntan kommer ligga kvar på 2,25 procent fram till 2027.

Finansdepartementets prognos för den nominella BNP-tillväxten har justerats upp till 2,1 procent för 2025, vilket är

en ökning från tidigare prognoser, i linje med Konjunkturinstitutets prognos på 2,0 procent. Under 2026 prognostiserar Konjunkturinstitutet en ökning på 2,9 procent följt av 2,7 procent kommande år.

Som redan beskrivits under föregående avsnitt 1.3 Valutakurser, har den svenska kronan stärkts under 2025 (se figur 3).

USA är Sveriges största handelspartner med export av fordon, maskiner, skogsindustriprodukter, metallvaror och mediciner. Tjänsteexporten inkluderar bland annat telekommunikations-, data- och informationstjänster där utvecklingen kring USA:s tullpolitik kommer att få effekter för Sverige ekonomiska utveckling.

Branschspecifik utveckling

Riksbanken gör kontinuerligt företagsundersökningar, från den senaste kan följande utläsas¹⁵:

- Efterfrågeläget är svagt för stora delar av industrin, vilket bland annat är kopplat till utmaningar i den europeiska fordonsindustrin.
- Dagligvaruhandeln har en stabil försäljningstillväxt medan sällanköpshandeln och besöksnäringen behöver hjälp av räntesänkningar och reallöneökningar för att konsumtionen ska ta mer fart.
- För byggsektorn som helhet är läget relativt oförändrat. Efterfrågan på nya bostäder är fortsatt svag, medan efterfrågan precis som tidigare

¹³ 2025 års ekonomiska vårproposition, Prop. 2024/25:100, Finansdepartementet

¹⁴ Konjunkturläget mars 2025, Konjunkturinstitutet

¹⁵ Riksbankens företagsundersökning, publicerad 2025-03-03

är god på anläggningar och infrastruktur.

Försvarsindustrin spelar en allt viktigare roll i den svenska ekonomin. Regeringen har lanserat flera initiativ för att stärka innovationskraften inom försvarssektorn, vilket förväntas bidra till ökad tillväxt.

4. Åland

Föreliggande konjunkturbedömning justerar de prognoser som ÅSUB gjorde i höstas i huvudsak baserat på det handelskonflikt som påbörjats, den oförutsägbara politik som USA haft efter att presidentvalet blev klart samt förändringar i det ekonomiska läget i närområdena. Osäkerheten kring prognoserna är mycket stor och kan påverkas olika riktning beroende på hur handelskonflikten och pågående krig utvecklas.

BNP-prognosen är uppjusterad för 2024 men sedan justerad nedåt för 2026 och 2027 då det internationella konjunkturläget med hög osäkerhet om utvecklingen dämpar produktionen. Prognosen för inflationen har justerats ned något för 2026 och 2027. Arbetslösheten fortsätter upp även 2025 till skillnad mot bedömningen i höstens prognos och förväntas bli 5,4 procent, innan den sakta avtar kommande år.

De åländska hushållen är mer pessimistiska nu än de var i höstas, vilket avspeglas i ett lägre konsumentförtroende som framför allt tyngs av en mer negativ syn på Ålands ekonomi om tolv månader.

Den låga inflationen skapar högre reallöner som på lång sikt förväntas ha positiv effekt på tillväxten då hushållen får mer pengar för konsumtion. Hushållens förväntningar på den egna ekonomin om tolv månader är dock försiktig och förväntas vara oförändrad.

Näringslivet som helhet har en svagt negativ syn på de kommande tolv månaderna. De flesta branscher är relativt neutrala i sina bedömningar,

men viss variation finns mellan branscherna. Den mest positiva bilden ger i år branschen *vatten och el* samt *finanssektorn*, medan *byggbranschen* även i år uppger de mest negativa framtidsbedömningarna.

4.1 BNP-tillväxt

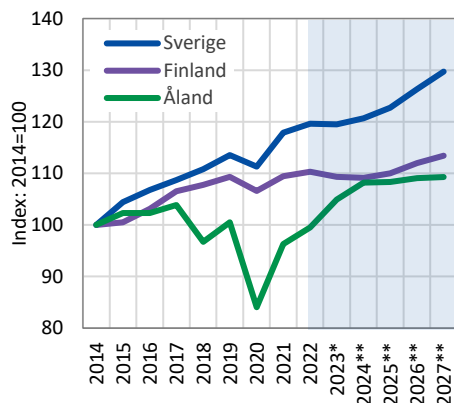
Den åländska BNP-tillväxten uppvisar större variationer från år till år än för större ekonomier, som Sverige och Finland. Enskilda branschers och företags utveckling får lättare genomslag i den begränsade åländska ekonomin, än i större och mer diversifierade ekonomier. *Figur 5* nedan visar utvecklingen av BNP i indexform från år 2014. De sista två åren innan pandemin föll tillväxten tillbaka, vilket innebar att skillnaden mellan Ålands och Finlands linje i figuren nedan ökade 2018 och 2019. Under 2020 föll sedan BNP dramatiskt med cirka 16 procent. Den enskilt största orsaken till fallet i förädlingsvärdet 2020 var transportsektorns nedgång i samband med pandemin. Under 2021 skedde en kraftig återhämtning inom näringslivet, och BNP-tillväxten var cirka 15 procent. På grund av pandemins fortsatta grepp om sjöfarten var förädlingsvärdet emellertid fortfarande under normal nivå.¹⁶ Tillväxten under 2022 var tre procent. Under 2023 ökar tillväxten till fem procent vilket i huvudsak förklaras av höga driftöverskott, vilket även trycker upp det uppskattade värdet för 2024 mer än tidigare förväntningar, till tre procent. Prognosen för 2025 och 2026 är reviderad ner en procent från höstens prognos, då presidentvalet i USA ännu inte var avgjort. Givet det osäkra världsläget med påbörjad handelskonflikt prognostiseras

¹⁶ Under våren 2024 publicerades en reviderad BNP-serie för perioden 2014–2021, se statistikmeddelande: ÅSUB, Nationalräkenskaper 2024:1. Där har bland annat divergerande prisutvecklingar mellan branscher tagits i beaktande. Detta gör att siffror i detta kapitel

inte är direkt jämförbara med de i höstens konjunkturbedömning.

tillväxten bli noll procent 2025, en procent 2026 samt noll procent 2027.

Figur 5. BNP-tillväxten 2014–2026* för Åland, Finland och Sverige. Volymindex, år 2014 = 100

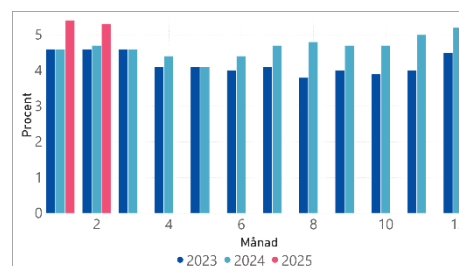
Källa: ÅSUB, SC, SCB. Egna beräkningar.

*Preliminära beräkningar.

**Prognoser

arbetslöshet än år 2023. Trenden består under de första två månaderna av 2025.

Figur 6. Relativ arbetslöshet, månadsvis 2023, 2024 och januari – februari 2025.

Källa: ÅSUB

Sedan 2014 har arbetslösheten rört sig långsamt neråt och låg 2019 på 3,5 procent (Figur 7). Pandemin innebar att arbetslösheten 2020 steg till historiskt höga 9,5 procent. Under de två därpå följande åren föll arbetslösheten snabbt tillbaka till

Tabell 4. Nyckeltal 2022 – 2027

	2022	2023*	2024*	2025 ^p	2026 ^p	2027 ^p
BNP till marknadspris (volymförändring, %)	3,4	5	3	0	1	0
Befolkningsförändring (antal personer)	15	182	113	120	160	160
Relativt arbetslöshetstal (%)	4,5	4,2	4,6	5,4	5,2	4,9
Konsumentpriser, årlig förändring (%)	6,6	7,9	2,7	0,7	1,5	1,7
Ränta (Euribor 12 mån, %)	1,0	4,1	3,6	1,9	1,3	1,1
Växelkurs EUR/SEK	10,6	11,5	11,4	10,5	10,2	10,2
Råolja (Brent, USD/fat)	71	101	82	74	66	**

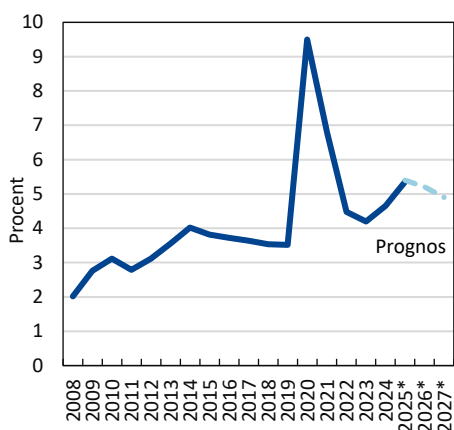
*) Preliminära uppgifter för BNP-tillväxten *) Prognoser Källa: ÅSUB, egna beräkningar för BNP, ÅSUB (Befolkning, Arbetsmarknad, Priser); Statistikcentralen; Finlands bank; US Energy Information Administration; Konjunkturinstitutet; Ship & Bunker (<http://shipandbunker.com/>); ECB.

4.2 Arbetsmarknaden

Det månadsvisa relativa arbetslöshetstalet på Åland framgår av Figur 6. Det relativa arbetslöshetstalet var 2024 i genomsnitt 4,6 procent.

Som framgår av de blå staplarna i Figur 6 så var arbetslösheten högre under vintermånaderna än sommarmånaderna för 2023 och 2024. Från andra halvan av 2024 sker en tydlig trendökning med högre nivåer av

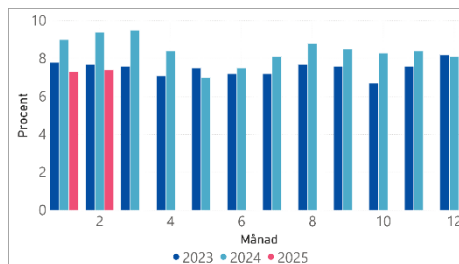
6,8 procent 2021 respektive 4,5 procent 2022. Därefter bromsade återhämtningen in och 2023 låg arbetslösheten i genomsnitt på 4,2 procent. I år räknar vi med en arbetslöshet på 5,4 procent följt av 5,2 och 4,9 procent därpå följande år.

Figur 7. Relativ arbetslöshet 2008–2027*

Källa: ÅSUB

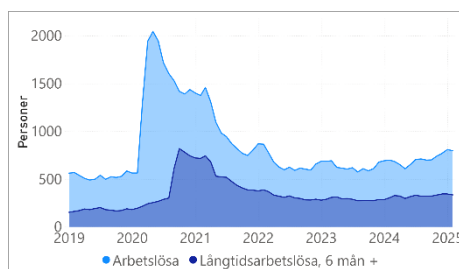
Ungdomsarbetslösheten har ett mer oregelbundet mönster (*Figur 8*), beroende på det ringa antalet individer i gruppen, men låg innan pandemin rätt stabilt kring fem procent på årsbas. Pandemin innebar att arbetslösheten bland unga steg till över 20 procent. Ungdomsarbetslösheten minskade sedan snabbt, och nådde under sommaren 2022 ner till samma nivåer som före pandemin. Sedan dess har vi sett en stigande ungdomsarbetslöshet, som under 2023 hade en årsnotering på 7,5 procent och har fortsatt öka under 2024 med ett årssnitt på 8,4 procent, sannolikt kopplat till minskad efterfrågan inom servicesektorn och detaljhandeln. Detta är branscher som sysselsätter många unga och som drabbas direkt av hushållens försämrade ekonomi.

De två första månaderna av 2025 ligger dock ungdomsarbetslösheten under nivåerna motsvarande period föregående år, men det är för få observationer för att dra någon slutsats om förändrad trend. Vi tror att ungdomsarbetslösheten kommer att följa utvecklingstakten för hela arbetslösheten (se *Figur 7*) med en ökning i år för att sedan sakta minska under kommande två år.

Figur 8. Ungdomsarbetslöshetsgrad, månadsvis 2023, 2024 och januari – februari 2025.

Källa: ÅSUB

Under 2020 var det inflödet, det vill säga korttidsarbetslösa, som ökade och stod för drygt 70 procent av de arbetslösa. Men många blev kvar i arbetslöshet varvid även de långtidsarbetslösa ökade som en naturlig följd, men med en fördröjning. Detta förklarar varför arbetslösheten under 2021 minskade men försköts till fler långtidsarbetslösa som då stod för drygt 50 procent av de arbetslösa. Därefter har andelen långtidsarbetslösa sakta sjunkit, med två procent per år 2022 och 2023. Under 2024 ligger andelen långtidsarbetslösa kvar på 2023 års nivå, 46 procent av de arbetslösa.

Figur 9. Antal arbetslösa efter arbetslöshetens längd, januari 2019 - februari 2025.

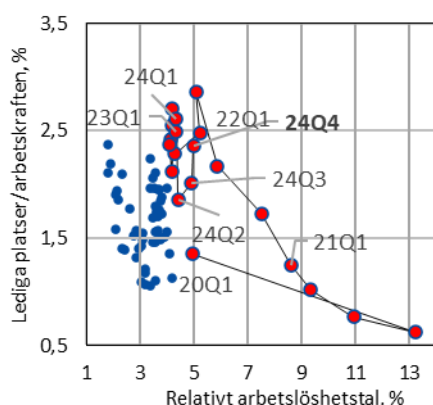
Källa: ÅSUB

Under 2024 sjönk antalet tillgängliga arbetsplatser på Åland till i genomsnitt 340 platser, en sänkning med 7 procent (24 platser) jämfört med år 2023. Arbetssökande ökade med 9,6 procent till ett årsgenomsnitt på 694 personer.

Matchningsproblem inom arbetsmarknaden kan illustreras med den så kallade *Beveridgekurvan*, som visar förhållandet mellan andelen lediga platser (vakansgraden)

respektive det relativa arbetslöshetstalet (se Figur 10). Vid ökande matchningsproblem flyttas kurvan uppåt och samtidigt till höger i figuren.

Figur 10. Vakansgrad och relativt arbetslöshetstal (säsongsjusterat), första kvartalet 2007 - fjärde kvartalet 2024 (blå punkter är kvartalsobservationer 2007–2019).

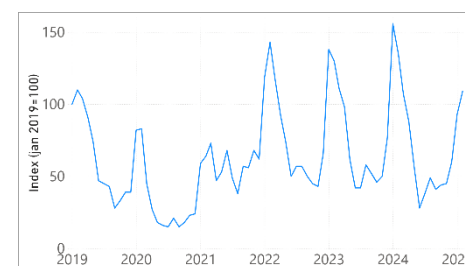

Källa: ÅSUB

Figur 10 visar att den åländska arbetsmarknaden fortsättningsvis ligger kvar på en förhöjd nivå av matchningsproblem jämfört med före pandemin. Observationer under perioden 2007–2019 illustreras med blå punkter, vilka ligger i ett område till vänster och neråt jämfört med de röda punkterna som illustrerar observationer sedan pandemin. Matchningsproblematiken innebär att vi samtidigt kan se större antal lediga platser och högre arbetslöshet. Sista kvartalet 2024 ökar antalet tillgängliga platser, men det har ingen effekt på arbetslösheten som ligger kvar på fem procent.

I Figur 11 ser vi att i januari 2025 ligger antalet platser på index 93, vilket innebär sju procent färre platser än i januari 2019. Det säsongsmönster som syns i figuren visar att januari normalt har ett högt värde, i januari 2024 var index uppe på 156. Vi ser ett tecken på att antalet platser under 2025 blir lägre än de tre föregående åren.

Figur 11. Utveckling av antalet lediga platser januari 2019 - februari 2025. Indexerad serie med januari 2019 som bas och övriga månader som förändring från basen.

Källa: ÅSUB

4.3 Befolkningsutveckling

Den åländska befolkningsutvecklingen har varit relativt snabb från 2010-talet, och har i genomsnitt legat på 0,65 procent, eller 189 personer. Befolkningstillväxten är emellertid ojämn; under de senaste tio åren har den årliga ökningen pendlat mellan 15 personer (2022) och 300 personer (2018).

År 2024 växte det åländska invånartalet med 113 personer. Enligt vår prognos kommer befolkningstillväxten i år att vara runt 120 personer, vilket är lägre än medeltalet för befolkningstillväxten under 2010-talet. Under 2026 och 2027 beräknas den åländska befolkningen växa med runt 160 personer.

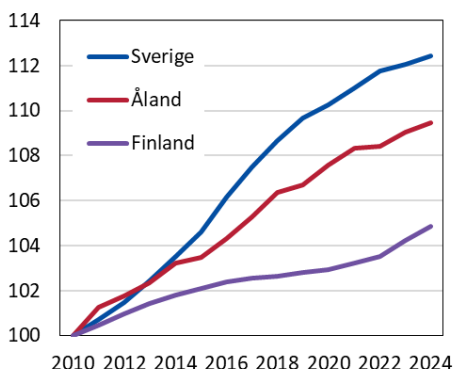
Födelsenettet har trendmässigt sjunkit under 2010-talet och framåt, och har i genomsnitt varit negativt de senaste fem åren. Även flyttningsnettot har i genomsnitt varit lägre de senaste fem åren, 155 personer. Man bör dock beakta att variationerna mellan åren är betydande för såväl den naturliga befolkningsförändringen som för migrationen. Lägre födelsetal och större andel äldre i befolkningen är typiska trender i vår del av världen och påverkar såväl arbetsmarknaden som den offentliga servicen.

I och med det nya ekonomiska systemet för Åland som trädde i kraft

2021 har också befolkningsutvecklingen en direkt effekt på de offentliga finanserna via avräkningsbeloppet.

Befolkningen på Åland har sedan 2010 ökat med cirka 9,5 procent, vilket är nästan dubbelt så mycket som ökningen i Finland på cirka 4,8 procent (Figur 12), men mindre än i Sverige (cirka 12,5 procent) där inflyttning spätt på befolkningstillväxten mer än på Åland¹⁷. Senaste år (2024) ökade dock befolkningen i Finland relativt sett mer än på Åland och i Sverige.¹⁸

Figur 12. Befolkningsutveckling för Åland, Finland och Sverige 2010–2024. Antal invånare, index år 2010=100.

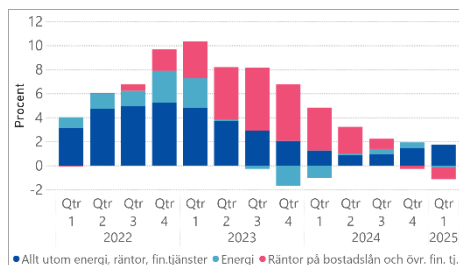
Källa: ÅSUB, Statistikcentralen, SCB

4.4 Inflationen

Inflationen (KPI) på Åland har i enlighet med internationellt mönster sjunkit markant under de senaste två åren. I februari 2023 drev energipriser upp den åländska inflationen till de högsta nivåer som uppmätts: 11,3 procent. Under våren 2023 sjönk energipriserna, men de stigande räntekostnaderna innebar en allt större press uppåt på KPI-inflationen. Sedan oktober 2023 är dock även bostadslåneräntan avtagande och har sedan slutet av 2024 en sänkande effekt på inflationen (se Figur 13). Den genomsnittliga inflationen var 6,6 procent 2022, 7,9 procent 2023 och 2,7 procent 2024. I år räknar ÅSUB med en

inflation på 0,7 procent följt av 1,5 procent 2026 och 1,7 procent 2027.

Figur 13. Varugrupperns andel av inflationen, första kvartalet 2021–första kvartalet 2025

Källa: ÅSUB: 3 månaders medelvärde

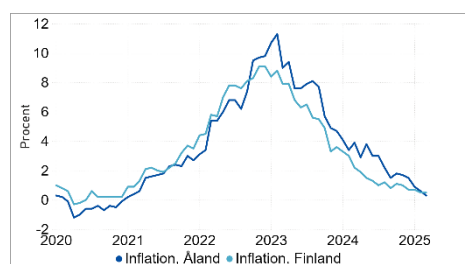
Den åländska inflationen har historiskt följt den finska utvecklingen nära, men under 2023 fanns tydliga skillnader. Skillnaden mellan åländsk och finsk inflation var som störst 2,5 procentenheter. De ovanligt stora skillnaderna hade två förklaringar; den första orsaken är att justeringar i lokala elpriser på Åland fick stor effekt enskilda månader, medan prisutvecklingen var något mer spridd över tid i Finland. Den andra orsaken är att effekten av högre räntekostnader påverkade åländsk inflation mer än finsk på grund av att dessa tjänster utgör en större del av den åländska "varukorgen" som används för att beräkna den övergripande prisutvecklingen, KPI.

På längre sikt väntas åländsk och finsk inflation följa varandra relativt nära. I mars 2025 var den åländska inflationen nere på 0,3 procent, vilket är aningen lägre än Finlands inflation som samma månad låg på 0,5 procent, se Figur 14.

¹⁷ SCB, Befolkning.

¹⁸ SCB, Befolkning.

Figur 14. Inflationen på Åland och i Finland, januari 2020 - februari 2025

Källa: ÅSUB, Statistikcentralen

4.5 Hushållen

Våren 2021 började ÅSUB sammanställa ett

konsumentförtroendeindex för de åländska hushållen.

Konsumentförtroendet samlas in två gånger per år, våren (mars) och hösten (september), i samband med ÅSUBs konjunkturöversikter.

Indexet är uppbyggt utifrån samma uppsättning frågor som till exempel Eurostat och Statistikcentralen använder och består av följande fyra frågor:¹⁹

- "Hur är ditt hushålls ekonomiska situation för närvarande jämfört med för 12 månader sedan?"

- "Hur tror du att ditt hushålls ekonomiska situation kommer att vara om 12 månader, jämfört med situationen nu?"

- "Hur tror du att den ekonomiska situationen på Åland kommer att vara om 12 månader jämfört med situationen nu?"

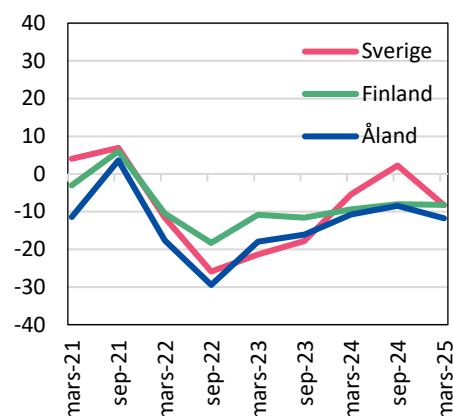
- "Hur mycket pengar tror du att ditt hushåll kommer att använda till stora inköp under de närmaste 12 månaderna jämfört med de senaste 12 månaderna?"

Generellt kan man säga att åländska hushåll följt de finska och svenska hushållen nära sedan vi började göra våra mätningar 2021 (se Figur 15). De stora internationella händelserna som

pandemiåterhämtning och krigsutbrott och deras efterföljande effekter har drabbat alla tre, vilket styrt utvecklingen. Det osäkra läget som skapas i och med eventuella handelstullar påverkar också konsumenternas förtroende.

En gemensam nämnare för de svenska, finska och åländska hushållen är också en hög skuldsättning. Samtidigt är även korta räntebindningstider på lån vanligare bland dessa hushåll än hushållen i många andra länder, vilket gör dem känsligare för ränteförändringar.

Figur 15. Konsumentförtroendeindex för Åland, Finland och Sverige, mars 2021 - mars 2025.

Källa: ÅSUB, Eurostat

Not.: Ej säsongsjusterade uppgifter

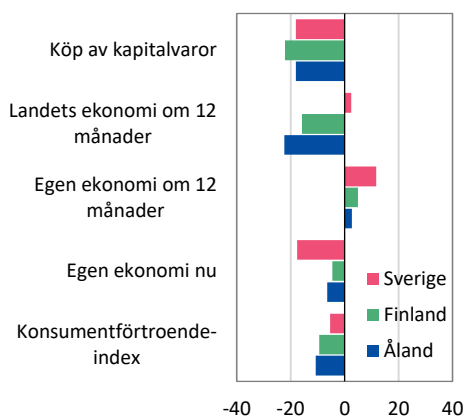
Resultaten våren 2025 visar att de åländska hushållens konsumentförtroende återigen försvagas efter en längre period av uppgång. Förtroendet ligger i nuläget strax under både de finländska och de svenska hushållens nivå. Totalindexet för de åländska hushållen tyngs framför allt av en mer negativ syn på *Landets (Ålands) ekonomi om 12 månader* jämfört med både de finländska och de svenska hushållen. De åländska hushållens syn på den egna ekonomin om tolv månader är

¹⁹ Hela frågeformuläret, samt en kort metodbeskrivning finns i bilaga 3.

också något svagare än de finländska och de svenska hushållens syn.

Det finländska konsumentförtroendet är i stort sett oförändrat jämfört med hösten 2024 medan det svenska förtroendeindexet sjunker markant efter att ha varit på den positiva sidan hösten 2024. Förändringen beror framför allt på en mer pessimistisk syn på *landets (Sveriges) ekonomi om 12 månader*, men även en något mer negativ inställning till den *egna ekonomin om 12 månader*, vilket troligen har tyngts av den ökade inflationen under början av 2025 som till stor del var livsmedelsstyrkt och således påverkade konsumenterna brett.

Figur 16. Konsumentförtroendeindex och netttotal för delfrågorna. Åland, Finland och Sverige, mars 2025.

Källa: ÅSUB, Eurostat

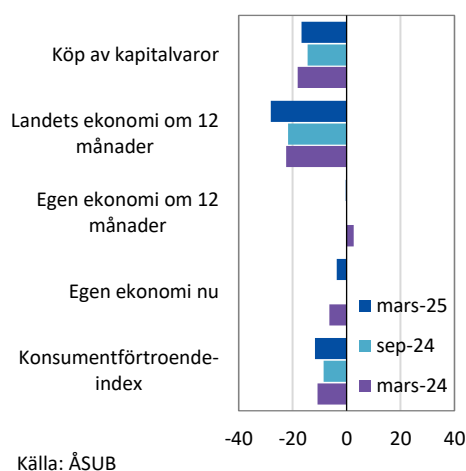
Not.: Ej säsongsjusterade uppgifter.

Tittar man på hur de åländska hushållens bedömningar av delfrågorna utvecklats över tid framgår att försvagningen i totalindexet mot höstens resultat framför allt härrör från en mer negativ syn på *landets (Ålands) ekonomi om 12 månader*. Jämfört med hösten 2024 kan även en något mer negativ syn ses för *köp av kapitalvaror under de närmsta 12*

månaderna samt *synen på den egna ekonomin nu*.

I öppna kommentarer som lämnats i samband med insamlingen av konsumentbarometern nämns såsom ifjol bland annat det allmänna höga kostnadsläget och att inkomsterna inte följer med utvecklingen. Utöver detta nämns också det osäkra världsläget som gör det svårt att förutse framtiden.

Figur 17. De åländska hushållens konsumentförtroendeindex och netttotal för delfrågorna. Våren 2025, hösten 2024 och våren 2024.

Källa: ÅSUB

De åländska hushållens förmåga att förutse det egna hushållets ekonomiska situation tolv månader fram har försämrats jämfört med mätningen hösten 2024. Våren 2025 uppger 68 procent att det är lätt eller ganska lätt att förutse hushållets ekonomiska situation om tolv månader (hösten 2024: 75 procent), medan 32 procent anser det vara svårt eller ganska svårt (hösten 2024: 26 procent).

Till följande tittar vi på disponibla inkomster²⁰ och hushållens skuldsättning. Som tidigare konstaterats drabbade pandemin Åland hårdare än Finland som helhet: Under 2020 minskade de disponibla inkomsterna på Åland med 1,0 procent och ytterligare 0,2 procent under 2021,

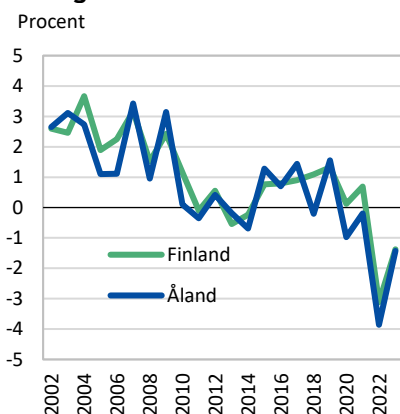
²⁰ Här mätt som inflationsjusterat medianvärde för disponibel penninginkomst per konsumtionsenhet.

medan de i Finland steg med 0,1 procent respektive 0,7 procent samma år (se Figur 18).

Även effekten av den kraftiga inflationsvågen 2022 gjorde tydligare avtryck på köpkraften på Åland. Justerat för inflationen sjönk medianen för de disponibla inkomsterna på Åland med 3,9 procent 2022, medan nedgången i Finland var 3,1 procent. Under 2023, vilket är det senaste statistikåret för detta underlag i Statistikcentralens databaser, sjönk medianen för hushållens disponibla inkomster med 1,4 procent både på Åland och i Finland som helhet.

ETLA räknar med att de finska hushållens samlade disponibla inkomster växer runt 3 procent under perioden 2024–2026 medan KPI-inflationen väntas stanna på 0,8–1,6 procent under samma period.

Figur 18. Hushållens disponibla penninginkomst per konsumtionsenhet, median, för Åland och Finland 2002–2023. Procentuell tillväxt, 2023 års penningvärde.

Källa: Statistikcentralen, egen beräkning.

Hushållens skuldsättning steg under 2010-talet snabbare på Åland än i Finland. Under 2020 och 2021 minskade dock skillnaden något. År 2022 minskade hushållens samlade

skuldbelopp med drygt fem procent både på Åland och i Finland och år 2023 minskade skuldbeloppet med drygt sju procent för båda.

Det totala skuldbeloppet i relation till samtliga åländska hushålls disponibla inkomster²¹ minskade från 146 procent 2022 till 138 procent 2023. (Figur 19)

Fram till 2022 har de exceptionellt låga räntorna inneburit att hushållens räntekostnader sjunkit trots ökade skulder. Under 2022 steg dock hushållens totala räntekostnader till i genomsnitt 1,9 procent av samtliga åländska hushålls disponibla inkomster. Under 2023 ökade detta förhållande avsevärt och hushållens totala räntekostnader i relation till samtliga åländska hushålls disponibla inkomster uppgick till 4,8 procent. Dels kom effekten av räntehöjningarna med viss fördröjning på grund av räntebindningstider, dels ökade räntenivån ytterligare under 2023 samtidigt som de reella disponibla inkomsterna minskade (se Figur 19).

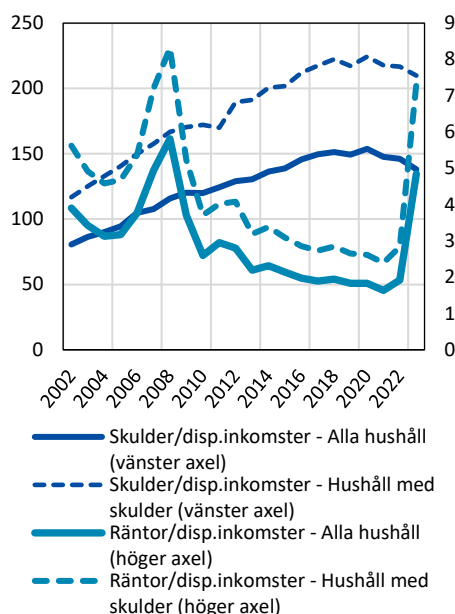
Om skuldbeloppet i stället ställs i relation till endast de skuldsatta hushållens disponibla inkomster²² uppgick skulderna till cirka 210 procent av de skuldsatta hushållens disponibla inkomster 2023. Räntekostnaderna i sin tur motsvarade 7,3 procent av dessa hushålls disponibla inkomster.

Det bör framhållas att analysen ovan, på grund av databegränsningar, inte tar i beaktande hushållens tillgångar, vilket också är en viktig faktor när skuldsättningen diskuteras. Dessa kan fungera som en buffert vid ökade kostnader anknytta till skuldhantering.

²¹ Heldragen linje i Figur 19

²² De streckade linjerna i Figur 19

Figur 19. Hushållens skulder och räntor som procentuell andel av disponibel inkomst i 2023 års penningvärde, 2002 – 2023.

Källa: Statistikcentralen. ÅSUB bearbetning.

Enligt Finlands Bank²³ ökade realinkomsterna från hösten 2024, då löneökningarna ökade snabbare än inflationen. Trots att inflationen har sjunkit är konsumentpriserna fortsatt höga vilket innebär att realinkomsterna fortfarande ligger klart under 2021. Inflationen förväntas hållas under målnivån under 2026 och 2027. Hushållens köpkraft urholkas dock av svagare sysselsättningsläge.

När det gäller de åländska hushållens syn på möjligheter att spara²⁴ i nuläget och framöver, visar resultaten i vårens konsumentbarometer på en fortsatt hög andel som har möjlighet att spara. Andelen hushåll som uppger att de i nuläget kan spara *mycket* eller *något* uppgick under våren 2025 till 75 procent (74 procent hösten 2024). Andelen som svarade att det är *mycket* eller *ganska troligt* att de kommer kunna spara under de närmsta tolv månaderna uppgick till 76 procent (77 procent hösten 2024).

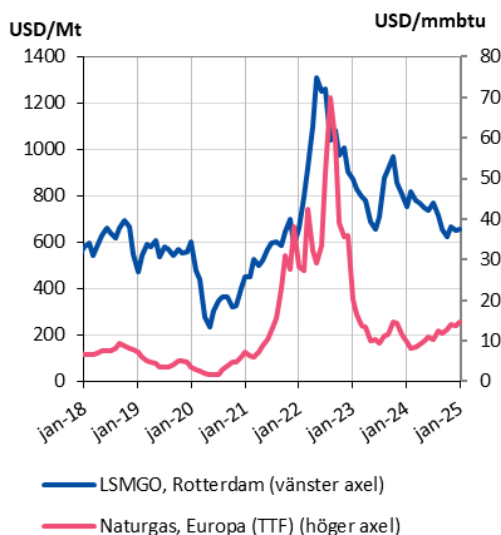
4.6 Sjöfarten

Bunkerpriset

Bunkerkostnader är en väsentlig del av rederiernas kostnader, och förändringar i bunkerpriser påverkar direkt lönsamheten. Priset på den lågsvavliga marindiesel som används i Östersjön följer nära oljepriset. Utöver denna traditionella bunker, är numera LNG-gas en del av den åländska sjöfartens drivmedel. Krigsutbrottet i Ukraina 2022 samt oroligheterna i Mellanöstern har påverkat priserna på bränsle markant.

Efter den extrema prisstegringen på lågsvavlig marindiesel, LSMGO (*Low Sulphur Marine Gas Oil*), 2022 och en ny uppgång i slutet av 2023 har prisnivån stabiliserats och sjunkit något under 2024. Prisnivåerna har under 2024 ändå legat på en högre nivå än före Rysslands anfallskrig mot Ukraina bröt ut och över långtidsmedelvärdet (2015–2024: 603 USD/Mt).

Figur 20. Priset på lågsvavlig marindiesel (LSMGO i Rotterdam) samt Naturgas (TTF) januari 2018 – mars 2025.

Källa: Ship&bunker.com, World bank. ÅSUB bearbetning.

²³ Finlands Bank (2024), Interim Forecast – March 2025

²⁴ Sparande inkluderar amorteringar.

Energy Information Administration (EIA) bedömer i sin senaste prognos från mars 2025 att priset på Brentråolja kommer att stiga från 70 till 75 USD per fat under tredje kvartalet 2025 till följd av minskande lager. EIA förväntar sig dock att lagren kommer att byggas upp igen i slutet av året då OPEC+ väntas avveckla produktionsbegränsningarna och produktionen utanför OPEC förutspås öka fram till 2026. Som ett resultat bedöms priset på Brentråolja falla till ett årsgenomsnitt på 68 USD.²⁵ Förändringar inom världsläget och den globala handeln kan dock komma att påverka prisutvecklingen relativt snabbt.

Vad gäller prisutvecklingen på naturgas förväntas förbrukningen öka såväl 2025 som 2026 vilket pressar priserna uppåt under perioden.²⁶

Passagerarsjöfarten

Passagerarrederierna är centrala för den åländska ekonomin och har även en avgörande betydelse för den finländska försörjningsberedskapen. Pandemins negativa effekt på passagerarrederierna och den efterföljande återhämtningen har varit avgörande för hela ekonomins utveckling de senaste åren. Att ett av rederierna bytt flagga från finsk till svensk under första kvartalet 2024 ger utslag i BNP-beräkningarna för Åland.

År 2023 var ett mycket lönsamt år för de åländska passagerarrederierna som uppvisade starka rörelseresultat, medan resultaten för 2024 är mer blandade. De två stora åländska passagerarrederiernas samlade passagerarantal (årsbasis) minskade med över tre procent från året innan, medan fraktvolymererna ökade från året innan. Den svaga svenska valutan påverkade köpkraften och

kundbeteendet på fartyg registrerade i Finland.

Konkurrenssituationen har under de senaste åren förändrats genom att endast ett rederi trafikerar på kortrutten mot Sverige samtidigt som kapaciteten på Åbo-Stockholmlinjen har minskat medan antalet anlöp på linjen Kapellskär-Åland-Nådendal ökat.

En faktor som har en direkt inverkan på passagerarrederiernas lönsamhet är bunkerprisets utveckling. Som konstaterades i föregående avsnitt var priset på bunker lägre 2024 än året innan. Inom branschen har man i högre grad börjat tillämpa avtal som minskar på riskerna relaterade till volatilitet i bunkerpriserna. För närvarande påverkas även oljepriset av den oroliga globala handelspolitiken.

Från och med i år inkluderas sjöfarten i EU:s handel med utsläppsrättigheter. Handeln omfattar fartyg med en bruttodräktighet av minst 5 000 som transporterar frakt eller passagerare i kommersiellt syfte. Trafiken mellan Riket och Åland har undantagits från systemet fram till och med slutet av 2030 genom ett så kallat "ö-undantag", medan övriga etapper i trafiken är inkluderade. Utsläppshandeln innebär ökade driftskostnader och försämrat resultat för passagerarrederierna.

ÅSUB räknar med att de åländska passagerarrederierna kan dra viss nytta av den gradvis stärkta kronkursen och att rederierna till viss del, men inte fullt ut, lyckas kompensera för kostnadsökningar. Hushållens försiktiga ekonomiska hållning antas inte ha en ytterligare markant effekt för rederierna.

²⁵ U.S. Energy Information Administration (EIA) - Short-term energy outlook, mars 2025.

²⁶ U.S. Energy Information Administration (EIA) - Short-term energy outlook, mars 2025.

Fraktsjöfarten

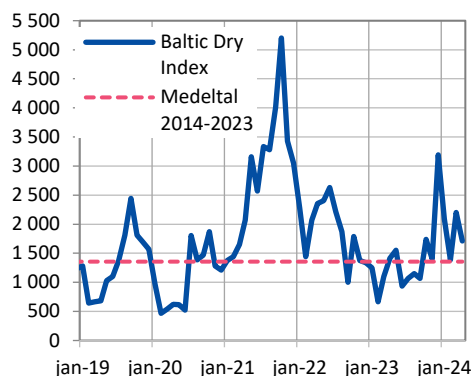
Fraktsjöfarten har en avgörande betydelse för exporten från Finland, över 90 procent av utrikeshandeln sker sjövägen. *Baltic Dry Index* (BDI) är ett sammansatt shipping- och handelsindex skapat av det London-baserade *Baltic Exchange* som mäter förändringar i kostnaderna för att transportera råvaror som järnmalm, kol och vete till sjöss (Figur 21). Informationen kommer direkt från skeppsmäklare.

Förändringar i BDI speglar indirekt konjunkturen genom transportkostnaderna för råvaror som är ett område där spekulationsnivån är väldigt låg och ger därigenom insikter i globala trender i utbud och efterfrågan.

Indexet (BDI) låg i genomsnitt ungefär i nivå med tioårsmedelvärdet under 2023, men steg under slutet av året relativt kraftigt till följd av en ökad efterfrågan på råvaror men också på grund av det alltmer ansträngda geopolitiska läget, inte minst i mellanöstern. År 2024 avslutades med lägre värden och även under inledningen av 2025 har indexet legat under långtidsmedelvärdet. Utvecklingen speglar den avvaktande hållningen inom världsekonomin (Figur 21).

Fraktmarknaden för råvaror väntas präglas av fortsatt volatilitet under innevarande år som följd av det osäkra läget inom världsekonomin och de eskalerande handelskonflikterna.

Figur 21. Baltic Dry Index januari 2019 – mars 2025 (Index basår 1985 = 1 000)

Källa : Capital Link (<http://www.capitallink.com/>)

Den ledande internationella indikatorn för tankertrafik (Worldscale) sjönk under merparten av 2023 men steg igen under hösten för att ligga över långtidsmedelvärdet under större delen av 2024. Det innebär att indikatorn med marginal låg över den teoretiska lönsamhetsgränsen på 100. Den åländska tankerverksamheten förväntas operera under fortsatt lönsamma förhållanden.

Den amerikanska dollarrens stabila utveckling under större delen av fjolåret har gynnat den åländska tankerverksamheten, eftersom försäljningen huvudsakligen sker i dollar²⁷. Dollarn försvagades dock i förhållande till euron under slutet av fjolåret för att sedan stärkas igen under inledningen av 2025. Utvecklingen framöver är osäker till följd av de snabba och omfattande beslut som nu offentliggörs från den amerikanska administrationen.

4.7 Den offentliga sektorns ekonomi

Också den offentliga sektorns ekonomi har under de senaste åren påverkats av högre energipriser och hög inflation som diskuterats tidigare i den här

²⁷ Nettoeffekten av en förstärkning av US-dollar gentemot euron för den åländska

tankerverksamhetens resultat är positiv eftersom denna har största delen av sina intäkter i dollar.

rapporten. Arbetslösheten sjönk trendmässigt fram till sommaren 2023. Från sommaren 2024 visar den relativa arbetslösheten på stigande siffror, vilket inverkar negativt på kommunernas inkomster. I februari 2025 låg arbetslöshetsgraden på 5,3 procent, vilket är 0,6 procentenheter högre än året innan. För närvarande är arbetslösheten högst i Mariehamn (7,1 procent).

Från 2023 är de strukturella skillnaderna mellan kommunsektorn på Åland och i övriga Finland större genom att de nya välfärdsområdena inrättats i riket. Som ett led i finansieringen av de nya välfärdsområdena sänktes den andel av den debiterade samfundsskatten som tillfaller kommunerna från 33,76 till 23,91 procent 2023. För 2025 är kommungruppens andel fastställd till 23,65 procent. Den andel av skatten som tillfaller staten respektive landskapet ökade i motsvarande grad. För kommunerna i riket sänktes även den kommunala inkomstskattesatsen med 12,64 procentenheter 2023 eftersom staten tog över finansieringsansvaret för välfärdsområdenas uppgifter. För rikets kommuner var den vägda genomsnittliga kommunalskattesatsen 2024 cirka 7,52 procent, medan motsvarande nyckeltal för Åland är 17,49.

Eftersom Åland inte omfattas av vårdreformen påverkas inte de åländska kommunernas inkomstskatter. Då de som bor på Åland inte ska bidra till finansieringen av välfärdsområdena, har statsbeskattningen justerats ner i varje inkomstklass i motsvarande grad för dem som är skrivna på Åland, målsättningen är att nettoutfallet för skattebetalarna blir neutralt.

Skatteintäkterna ökade enligt kommunernas bokslut såväl 2022 som 2023 med 6,8 respektive 5,5 procent. Resultatet uppgick till 4,9 miljoner euro 2023 vilket är en ökning med 3,5 miljoner euro från året före (se *Figur*

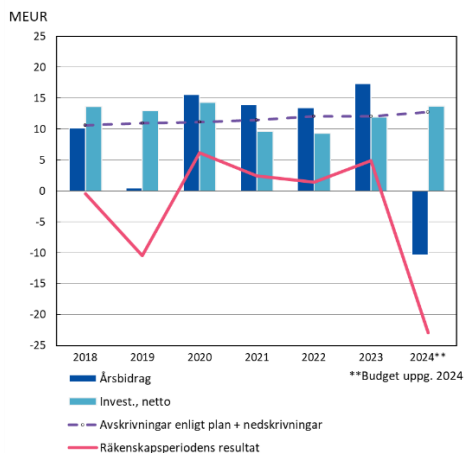
22). Endast i en kommun ökade skuldsättningen under 2023. Boksluten för 2024 är för merparten av kommunerna ännu inte färdigställda.

De redovisade skatteinkomsterna 2024 har fortsatt präglats av rättelser av redovisningarna från 2023 och första delen av 2024, då för höga belopp tidigare utbetalats till de åländska kommunerna. Problemen är relaterade till att kommunalbeskattningen på Åland efter välfärdsreformen i högre grad skiljer sig från övriga landets kommunalbeskattning.

Enligt kommunernas samlade budgetar för 2025 beräknas resultat bli -3,1 miljoner euro vilket är ett lägre underskott än vad som budgeterades för 2024. Skatteintäkterna beräknas öka med drygt 20 procent medan landskapsandelarna beräknas öka med drygt 9 procent enligt årets budgetar. Inkomsterna från alla skatteslag beräknas öka.

Verksamhetskostnaderna ökar med i genomsnitt 3,9 procent. Årsbidraget, som visar hur mycket som finns kvar för amorteringar och avskrivningar efter att de löpande kostnaderna täckts, beräknas enligt budgetarna sammantaget bli positivt. Skillnaderna mellan kommunerna är dock betydande, fem av de mindre kommunerna budgeterar med negativa årsbidrag.

Figur 22. Kommunernas samlade årsbidrag, investeringar, avskrivningar samt resultat (miljoner euro), bokslut 2019–2023, budget 2024–2025

Källa: ÅSUB, Kommunernas ekonomistatistik

Kommunernas vägda medelskattesats beräknas uppgå till 17,7 procent 2025. Jomala höjde skatten med 1,0 procentenheter och Lemland med 0,2 procentenheter.

Enligt uppgifter från Skatteförvaltningen om intäkterna från fastighetsskatterna ökade dessa med 8,8 procent 2024. Fyra kommuner beskattar stadigvarande bostäder 2025. För 2025 och 2026 beräknas fastighetsskatterna öka med runt tre respektive två procent vid given skattesats.

Personinkomsterna, såsom löner, pensioner och arbetslöshetsförmåner, ökade med 5,4 procent på Åland 2023, vilket var en ökning jämfört med 2022. Kommunalinkomsten ökade dock endast med 2,8 procent, vilket delvis förklaras av att grundavdraget i kommunalbeskattningen höjdes. Landskapet kompenserar kommunerna till 70 procent för den minskning av skatteintäkter som grundavdraget medför.

Bedömningen av kommunernas inkomster från personbeskattningen påverkas av utvecklingen av inflyttningen, sysselsättningen och lönesumman. För 2025 bedöms tillväxten bli något svagare än vad

uppskattningarna i höstas visade på. Mindre inflyttning, svagare sysselsättningsläge, försämrade arbetslöshetsförmåner samt mindre indexjusteringar av pensionerna dämpar inkomstutvecklingen medan löneökningar bidrar till tillväxten. Genom att sjukdomskostnadsavdraget slopas, förvärvsinkomstavdraget ersätts med arbetsinkomstavdraget och pensionsinkomstavdraget och hushållsavdraget minskar kommer kommunernas debiterade skatter att öka något mer än förvärvsinkomsterna.

För åren 2026 och 2027 väntas utvecklingen av förvärvsinkomsterna återhämta sig och skatterna ökar med runt 3,5 procent, bland annat tack vare allmänna lönejusteringar och förbättrat sysselsättningsläge.

För 2022 ökade den debiterade samfundsskatten marginellt, med 0,4 procent. För kommunerna minskade dock inkomsterna från samfundsskatten 2022 med över 23 procent till följd av att kommungruppens andel av samfundsskatterna sjönk med 10,58 procentenheter. År 2023 justerades kommunernas andel av samfundsskattekakan ner med ytterligare 9,85 procentenheter som en följd av vårdreformen i riket, vilket minskade kommunernas intäkter med 1,4 miljoner euro. Landskapet kompenserar kommunerna för den här minskningen. Samfundsskatterna hade dock för skattetagarna totalt sett en starkt positiv tillväxt 2023 och ökade med över 21 procent. Inför 2024 har kommungruppens andel justerats ner med 0,22 procentenheter, och sjunker ytterligare en aning 2025. Kommunernas intäkter från samfundsskatten är dock fortsatt höga 2024 tack vare goda resultat bland flera av de större företagen. År 2025 förväntas däremot bli ett svagare år innan skatterna från företagen beräknas öka något igen för 2026 och 2027.

Vad gäller efterfrågan på kommunernas service märks nu de

demografiska förändringarna med större andel äldre över 85 år och mindre andel barn i befolkningen. Enligt Statistikcentralens befolkningsprognos beräknas befolkningen i åldersgruppen 85+ på Åland öka med nästan 27 procent på fem år, från 2024 till 2029, medan antalet barn under skolåldern minskar. Hur förändringarna faller ut skiljer sig mellan kommunerna, men antalet äldre i åldersgrupperna 85 år och äldre ökar trendmässigt.

År 2021 trädde det nya systemet för hur Landskapet Ålands budget finansieras i kraft. Avräkningsbeloppet höjdes till 0,47 procent av avräkningsbasen. Samtidigt har inkomstskatter exkluderats från avräkningsbasen, inkomstskatterna kommer nu till landskapet via skatteavräkningen. Avräkningsgrunden kan ändras, om grunderna för statsbokslutet genomgår strukturella ändringar som inverkar på avräkningsbeloppets storlek. Förändringar i den åländska befolkningens andel av Finlands totala befolkning påverkar avräkningen. När Ålands andel av den totala befolkningen ökar, ökar även andelen av avräkningsbasen som tillfaller landskapet med hälften av förändringen. Samma förfarande gäller om Ålands relativa befolkningsandel sjunker.

I det nya systemet behåller landskapet samtliga på Åland debiterade inkomstskatter, förvärvs-, kapitalinkomst- och samfundsskatter samt tonnageskatt genom den så kallade skatteravräkningen.

Även i det nya finansieringssystemet behåller Åland den lotteriskatt som uppbärs på Åland. I den modell som tillämpas nu återbärs det aktuella årets lotteriskatt som ett beräknat förskott, som regleras när de slutliga beloppen är kända.

I finansieringssystemet ingår även en säkerhetsmekanism. Om utfallet av samfundsskattens, tonnageskattens

och kapitalinkomstskattens sammanlagda belopp understiger det belopp som Åland genom avräkning skulle ha erhållit enligt det tidigare systemet, med mer än 10 procent erhåller Åland mellanskillnaden. Det innebär således att Åland alltid får minst 90 procent av det belopp som skulle ha betalats ut om de här skatterna fortfarande hade ingått i avräkningsbasen enligt det tidigare systemet. Betonas bör att förvärvsinkomstskatterna inte ingår i säkerhetsmekanismen.

För år 2023 fastställde Ålandsdelegationen avräkningsbeloppet till 200,1 miljoner euro. Det innebär en ökning med 1,5 procent från år 2022. Därutöver erhöll Åland ytterligare 47 miljoner euro i avräkning som förklaras av att en större extraordinär post där ett beviljat anslag på 10 miljarder euro som reserverats till elbolag inte använts och i bokslutet har bokats som återtagande av överförda anslag. Med utgångspunkt i beräkningsgrunderna höjer den här posten avräkningsbasen med motsvarande belopp. Effekten av denna extraordinära post har markerats i figuren för landskapets intäkter (se *Figur 23*).

Enligt beräkningar baserade på Statskontorets förslag till bokslut för 2024 skulle avräkningsbeloppet för 2024 öka med knappt fyra miljoner euro exklusive den extraordinära posten. Fjölåret ser dock ut att vara det första året då befolkningskoefficienten inte får effekt för utfallet av avräkningen. Den slutgiltiga avräkningen för 2024 fastställs av Ålandsdelegationen efter sommaren innevarande år.

I år (2025) beräknas avräkningen enligt statens budget inklusive första tilläggsbudget uppgå till nästan 209,5 miljoner euro. Åtgärder för att höja staten inkomster ger även effekt på avräkningsbasen.

För 2026 beräknas avräkningsbeloppet öka avsevärt, med runt 12 procent, där

merparten av ökningen förklaras av strukturella förändringar i statens budget. Statens bostadsfond läggs ner och dess kvarvarande kassa överförs till statens budget vilket höjer avräkningsbasen och avräkningen med cirka 11,3 miljoner euro. Därutöver bidrar andra strukturella justeringar av med drygt 4 miljoner euro. På grund av dessa extraordinära inkomster bör den kalkylerade avräkningen för 2027 snarast jämföras med beräkningen för 2025. Avräkningen för 2027 beräknas till drygt 215 miljoner euro vilket innebär cirka 2,8 procents ökning jämfört med 2025 (*Figur 23*). Enligt befolkningsprognosen skulle Finlands och Ålands befolkningstillväxt följa varandra nära åren 2025–2027.

Skatteavräkningen verkställs årligen i efterhand för varje skatteår. Ålandsdelegationen fastställde skatteavräkningen för år 2022 till cirka 85,7 miljoner euro. Enligt preliminära uppgifter uppgår skatteavräkningsbeloppet för skatteåret 2023 till cirka 97,4 miljoner euro. Tillväxten i samfundsskatterna var ovanligt stor 2023, men även skatterna från förvärvsinkomsterna ökade med nästan 10 procent från året innan. Att statens andel av samfundsskatterna steg under 2023 har också en betydande positiv inverkan på utfallet.

Skatteprocenten för lotteriskatten justerades ner för år 2021 - 2023 och genererar därför lägre inkomster under de åren.

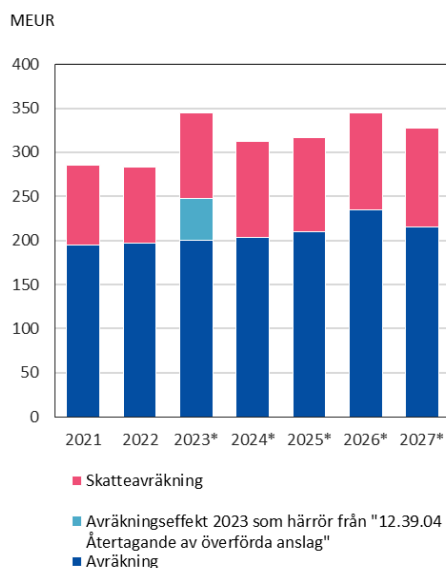
Enligt ÅSUBs prognos växer skatteavräkningsbeloppet för skatteår 2024 till drygt 108 miljoner euro. Betydande tillväxt bland företagets vinster och utdelningar beräknas gynna utfallet för såväl samfundsskatterna som för kapitalinkomstskatterna. Lotteriskatten återgår till tidigare nivå och därutöver väntas förvärvsinkomstskatterna ha ökat tack vare lönejusteringar.

För 2025 gynnas skatteavräkningen något av lägre avdrag för förvärvs- och pensionsinkomster. I nuläget bedöms utvecklingen av skatteavräkningen vara svag under de två kommande åren. Företagssektorn bedöms inte ha förutsättningar i det oroliga ekonomiska läget för samma utfall under 2025 som året innan, vilket även inverkar på kapitalinkomstskatterna. Den förbättrade konjunkturbilden mot slutet av prognosperioden väntas dock resultera i något högre inkomst- och samfundsskatter 2026 och 2027. Den regeringsproposition med förslag till lagstiftning om ett nytt penningssystem som förnärvarande behandlas i riksdagen har inte beaktats i bedömningarna för 2026 och 2027. Om lagförslaget godkänns får det effekter för grunderna för såväl samfundsskatterna som för lotteriskatten.

I *Figur 23* illustreras utvecklingen av avräknings- och skatteavräkningsbeloppen. Grafen inkluderar prognoser för utfallen 2021–2027. Samtliga staplar visar det år som inkomsterna genererats (enligt debitering).

I år (2025) väntas det samlade beloppet av avräkningen och skatteavräkningen uppgå till runt 317 miljoner euro. Enligt bedömningarna i april 2025 väntas utfallet för det samlade beloppet växa till närmare 345 miljoner euro 2026, till stor del tack vare strukturella förändringar i statens budget, för att sedan stanna på cirka 328 miljoner euro 2027.

Figur 23. Utvecklingen av avräkningen och skatteavräkningen (miljoner EUR, löpande priser), 2021–2027^{*28}

Källa: ÅD, ÅSUB. Egna beräkningar.
*Prognoser

Landskapet Ålands bokslut för 2024 uppvisade ett underskott på drygt 17,2 miljoner euro jämfört med ett underskott om cirka 4 miljoner euro året före. Inflationen sjönk under året men följdes av ökande lönekostnader. Nettokostnaden per ålänning ökade med 5,9 procent och de likvida medlen minskade med drygt 46 miljoner euro.

Enligt den senaste ändringsbudgeten för Åland 2025 uppgår anslaget för verksamhet och överföringar till 443,42 miljoner euro för innevarande år. Underskottet för räkenskapsåret 2025 är enligt budgeten 29,3 miljoner euro.

²⁸ Den regeringsproposition med förslag till lagstiftning om ett nytt penningssystem som

för närvarande behandlas i riksdagen har inte beaktats i prognoserna för 2026 och 2027.

5. Framtidsutsikterna inom det privata näringslivet

Den del av ÅSUBs konjunkturanalys som behandlar det privata näringslivet bygger i huvudsak på två källor och två urval. För det första använder vi två register över omsättningen respektive löneinbetalningarna som sammantaget cirka 3 500 arbetsgivare rapporterar månadsuppgifter till skattemyndigheten. Dessa register ger oss möjlighet att följa intäkts- och kostnadsutvecklingen och få en uppfattning om i vilken riktning utvecklingen går för enskilda branscher, med en relativt liten eftersläpning. I kapitlet presenteras preliminära uppgifter för branschernas procentuella årsförändring i omsättning och lönesumma för 2023 och 2024. Årsförändringen är beräknad på registeruppgifternas originalserier²⁹ och figurernas vertikala axlar är anpassade efter branschernas egen tillväxt.

Den totala omsättningen i det privata näringslivet ökade drygt en procent under 2024 jämfört med 2023. Tillväxten i det privata näringslivets lönesumma var under motsvarande period drygt 5 procent.

För det andra använder vi de uppgifter som samlas in via ÅSUBs årliga konjunkturenkät (se *Bilaga 2*). I år besvarades enkäten av 275 företag. Insamlingen av svar genomfördes från början av februari 2025 till senare halvan av mars. Frågorna vi ställer till företagen rör dels utvecklingen under det senaste året, dels förväntningarna

ett år framåt i tiden. Svaren viktas efter företagets personalstorlek.

Konjunkturbarometern som bygger på företagets egna bedömningar ger i år svaga utslag för delfrågorna (*Figur 24*). Genomsnittet på delfrågorna (totalindex: -1)³⁰ är lägre än medelvärdet för ÅSUBs tidigare konjunkturbarometrar (2008–2024: +13) och i och med att totalindexet är på den negativa sidan placerar sig resultatet bland de svagaste som observerats i ÅSUBs konjunkturbarometers de senaste 15 åren. Endast åren 2009, 2014 och 2023 har visat ett mer negativt totalindex. Tidsserier för samtliga branschers totalindex finns i *Bilaga 1*.

Förväntningarna på den egna branschens utsikter om tolv månader är att de i genomsnitt kommer att vara oförändrade. Med totalindexet 0 är resultatet svagare än genomsnittet 2008–2024.

Historiskt sett har ofta synen på det egna företagets verksamhet varit starkare än de angivna branschutsikterna, men detta år är barometerutslaget för företagets verksamhet (+6) endast något mer positivt än för branschen. Resultatet är svagare än fjolårets bedömningar och svagare än det långsiktiga genomsnittet.

Näringslivets sammanvägda syn på lönsamheten tolv månader fram är också svagare jämfört med fjolåret och långtidsmedelvärdet, men lutar åt det positiva hållet (+5).

Barometerutslagen för personalstyrkans utveckling är svagt positiva (+6) och ligger i linje med genomsnittet över tid. Däremot

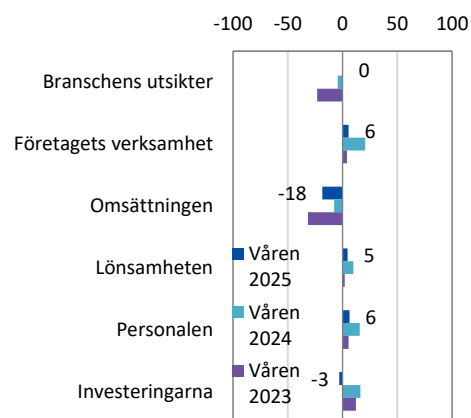
²⁹ Originalserie, säsongsjusterad serie, trendkomponent och säsongskomponent finns tillgängliga i ÅSUBs databaser under "Företag".

³⁰ Medeltalet av svaren på de sex frågor som handlar om företagets framtidsbedömningar: bedömning av hur branschens utsikter, företagets verksamhet, omsättningen, lönsamheten, personalen och investeringarna kommer att utvecklas de närmaste 12 månaderna.

förväntas investeringarna minska något (-3).

Omsättningens utveckling i förhållande till den allmänna kostnadsutvecklingen är den svagaste indikatorn i årets barometer (-18). Gällande omsättningsförväntningarna är det viktigt att observera att det handlar om *förväntningar i relation till den allmänna kostnadsutvecklingen*. Nominella omsättningsökningar ryms med andra ord inom det negativa barometerutslaget.

Figur 24. Förväntningarna om utvecklingen under 2022–2025 inom det privata näringslivet

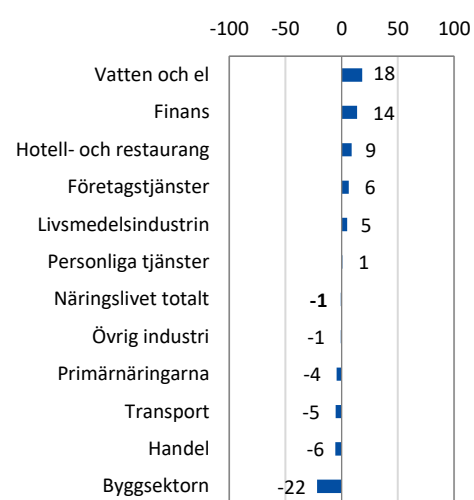

Källa: ÅSUBs konjunktürenkäter

Sett till det branschvisa totalindexet för framtidsbedömningarna kan man konstatera att de flesta branscher har relativt neutrala utsikter, men att det finns branscher både med tydliga positiva och med tydliga negativa utsikter (Figur 25). De två mest positiva branscherna är vatten och el samt finansbranschen, medan byggsektorn liksom ifjol sticker ut som branschen med de mest negativa utsikterna. Byggsektorns utsikter är dock mindre negativa än fjolårets bedömningar. Även utsikterna inom hotell- och restaurangbranschen är mer positiva än i fjolårets barometer och inom branscherna vatten och el samt handeln är utsikterna snarlika som fjolårets. Övriga branscher har mer negativa utsikter än i fjolårets bedömningar.

De flesta branscher ligger under det egna genomsnittliga barometerutslaget under åren 2008–2024, förutom branscherna hotell och restaurang och vatten och el som har något respektive mycket mer positiva utsikter jämfört med sitt eget genomsnitt. Över lag är dock variationen mellan branschernas utsikter inte så stor som vi ofta har sett de senaste åren utan resultaten tyder på en försiktig syn på framtiden.

Figur 25. Branschvisa totalindex för framtidsbedömningar i konjunkturbarmetern våren 2025.

Källa: ÅSUBs konjunktürenkäter

Härnäst presenteras de enskilda branschernas utsikter var för sig.

5.1 Transportsektorn

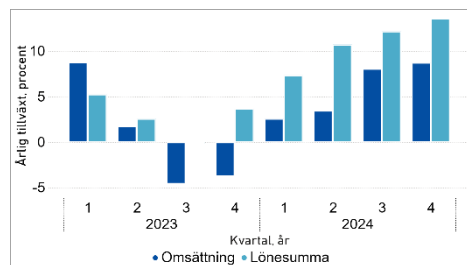
Transportsektorn domineras av sjöfarten. Förutom rederierna ingår exempelvis taxi- och åkeriverksamhet och som en betydande del posttjänster, packning, distribution och logistik inom det landskapsägda Åland Post. Sektorn är den största med drygt 1 300 anställda på Åland bosatta (inklusive ålänningar som arbetar på

åländskflaggade fartyg).³¹ Till det tillkommer ett okänt antal utpendlare till bland annat svenska fartyg och inpendlare från regioner utanför Åland.

Den åländska transportsektorn är stor och en mycket betydelsefull bransch för den åländska ekonomin. Detta avsnitt handlar om transportsektorn som helhet, medan en närmare översikt av sjöfarten gjordes i *kapitel 0*.

Tillväxttakten i såväl omsättning som lönesumma normaliserades under 2023 i samband med att merparten av pandemieffekterna försvann från jämförelseperioden. Enligt våra registeruppgifter var den årliga omsättningstillväxten för branschen sex procent medan lönesumman växte med elva procent 2024. Det för branschen särskilt viktiga tredje kvartalet hade stark omsättning i förhållande till det relativt svaga tredje kvartalet 2023 vilket driver på ett högt utfall på helårsnivå.

Figur 26. Transportsektorns omsättning och lönesumma 2023 och 2024, efter kvartal. Procentuell årstillväxt (nominellt penningvärde).

Källa: ÅSUBs löne- och momsregister

ÅSUB räknar med att tillväxten i transportbranschens omsättning och lönesumma kommer sjunka något under 2025 efter ett par starka år.

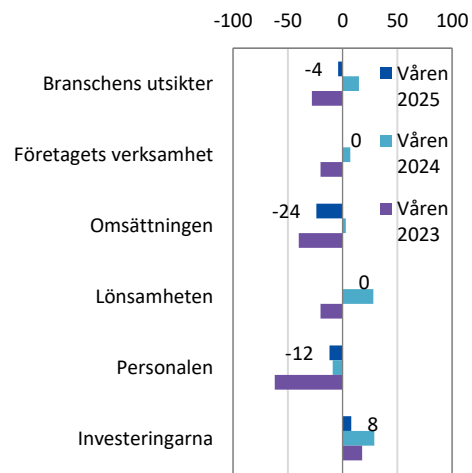
Att ett av rederierna bytt flagga från finskt till svenskt det första kvartalet 2024 ger utslag i BNP-beräkningarna för Åland.

Om vi vänder oss till resultaten från ÅSUBs konjunkturenkät kan vi se att transportbranschens förväntningar är i samstämmighet med detta, med svagt negativa förväntningar inför det kommande året med ett totalindex på -4, vilket är lägre än långtidsmedelvärdet för branschen.

Branschen tror framför allt att omsättningen kommer att utvecklas långsammare än den allmänna kostnadsutvecklingen (-24) och att personalstyrkan om tolv månader kommer att ha minskat (-12).

Företagens egen verksamhet och lönsamhet förväntas vara oförändrad (+/-0) om tolv månader, medan företagets investeringar förväntas öka något (+8). Förväntningarna på branschens utsikter som helhet är svagt negativa (-4).

Figur 27. Förväntningarna inom transportsektorn.

Källa: ÅSUBs konjunkturenkäter

³¹ Sysselsatt arbetskraft efter bransch och arbetsgivarvektor 2022.

5.2 Hotell- och restaurang

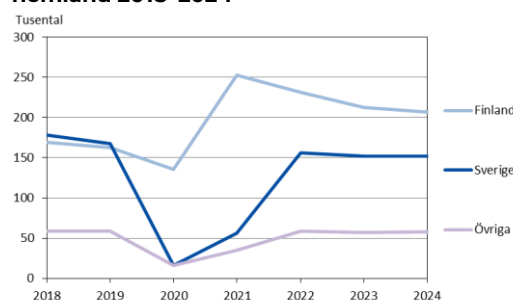
Hotell- och restaurangbranschen sysselsätter närmare 550 personer på helårsbasis, men ytterligare personal tillkommer om man inkluderar säsongsarbete.

Hotellen återhämtade sig snabbt från pandemin, mycket tack vare en stor ökning av gäster från Finland. Antalet övernattningar var tillbaka på normala nivåer i juli 2021, och branschen har sedan dess fortsatt att uppvisa starka siffror. Innevarande år har kronkursen stärkts betydligt, fortsätter denna trend kan en återhämtning av besökare från Sverige ske, som senaste åren legat på ca 25 000 färre övernattningar än nivån före pandemin, se *Figur 28*.

Då man summerar hela fjolåret för alla typer av inkvarteringsanläggningar i inkvarteringsstatistiken ser man att antalet övernattningar uppgick till drygt 416 000, en marginell minskning från 2023 när man jämför uppgifter från samma anläggningar för båda åren.³² (se *Figur 28*).

Även om svenska och finska hushålls försämrade ekonomi i nuläget kan resultera i att längre resor ersätts av resor i närområdet, räknar ÅSUB med att det kommande året fortsättningsvis blir utmanande för branschen med en tillväxt nära noll. En starkare krona och ett världsläge som ökar efterfrågan för semester i närområdet kan driva på tillväxten.

Figur 28. Övernattningar efter gästernas hemland 2018–2024

Källa: ÅSUB

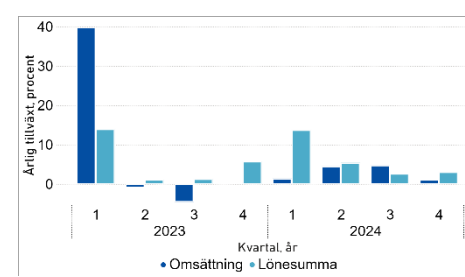
Not: Omfattar hotell, pensionat/gästhem med minst fem rum, stugbyar med minst fem stugor och campingplatser

På årsbas ökade den nominella omsättningen inom hotell- och restaurangbranschen med drygt tre procent 2024. Liksom för transportbranschen var jämförelseperioden för 2023 för det första kvartalet svag på grund av covid19-restriktioner.

Vi räknar med att den nominella omsättningen ökar i viss utsträckning kommande år.

Under 2024 var den årliga tillväxten i lönesumman fem procent. Tillväxten i lönesumman var störst första kvartalet under 2024.

Figur 29. Hotell- och restaurangbranschens omsättning och lönesumma 2023 och 2024, efter kvartal. Procentuell årstillväxt (nominellt penningvärde).

Källa: ÅSUBs löne- och momsregister

Barometerutslagen för hotell och restaurangbranschen speglar en mer optimistisk syn än de två senaste årens

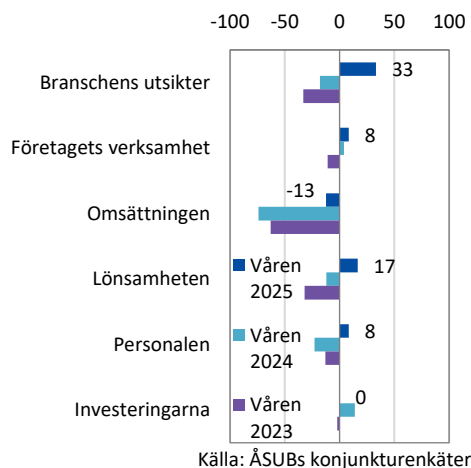
³² ÅSUB, turiststatistik 2024.

bedömningar. Framför allt är förväntningarna på branschens utveckling mycket positiv (+33) och även förväntningarna på det egna företags lönsamhet tolv månader framåt är på den positiva sidan (+17).

Förväntningarna på det egna företags verksamhet och personalstyrkans utveckling är svagt positiva (+8 för båda) medan omsättningsbedömningarna visar ett negativt resultat, det vill säga att företagets omsättning förväntas utvecklas långsammare än den allmänna kostnadsutvecklingen. Investeringarna i branschen förväntas motsvara årligt slitage och avskrivningar (+/-0).

Hotell- och restaurangbranschen är en konjunkturläklig bransch som påverkas av konsumenternas köpkraft som ser ut att stärkas framöver. Dessutom har en starkt krona positiva effekter för turismen från Sverige.

Figur 30. Förväntningarna inom hotell- och restaurangbranschen.

5.3 Handeln

Handeln sysselsätter drygt 1 200 personer på Åland och är en bransch som vanligen snabbt reagerar på förändringar i det allmänna konjunkturläget. Branschen kan delas upp i två huvudsakliga segment: partihandel och detaljhandel. Dessa består i sin tur av en rad olika typer av handelsinriktningar, till exempel

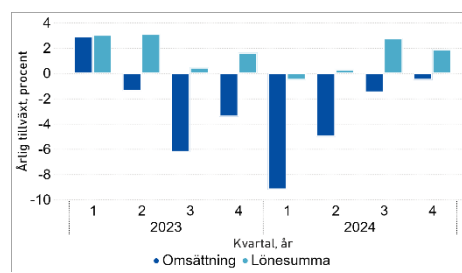
partihandel med fisk, försäljning av dataprodukter, apotek, handel med olja och drivmedel samt skeppshandel.

Ofta tar omsättningsutvecklingen i olika undersegment i branschen ut varandra. Man måste med andra ord vara på det klara med att när vi redovisar det samlade resultatet för denna bransch kan det döljas distinkta, varandra motsatta trender under den övergripande bilden.

Omsättningen inom handelsbranschen minskade sammanlagt med 3,5 procent under 2024. Vi räknar med att omsättningen i nominella termer återhämtar sig kommande två år.

Fortsatt försvagning i sysselsättningsläget väntas dämpa hushållens konsumtion ännu i år men sedan ger låg inflation och bättre reallöner genomslag.

Figur 31. Handelns omsättning och lönesumma 2023 och 2024, efter kvartal. Procentuell årstillväxt (nominellt penningvärde).

Källa: ÅSUBs löne- och momsregister

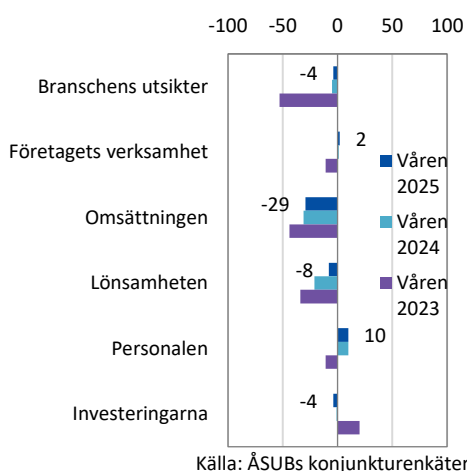
Förra året (2024) växte handelsbranschen lönesumma med en procent.

Medelvärde för handelsbranschen framåtblickande barometersvar är liksom de två senaste åren negativt (-6). Företagets förväntningar på branschens utveckling och det egna företags verksamhet är relativt neutrala, men branschens utveckling lutar åt det negativa hållet (-4) medan förväntningarna på företags verksamhet däremot lutar åt det positiva (+2).

Det som framför allt driver ner medelvärde för branschen är förväntningarna på omsättningen, som bedöms utvecklas långsammare än den allmänna kostnadsutvecklingen (-29). Även lönsamheten förväntas vara försämrade om tolv månader (-8) och investeringarna förväntas minska något under perioden (-4).

Trots detta finns inga indikationer på nedskärningar i personalstyrkan, utan barometerresultatet pekar i stället på en ökning av personalstyrkan tolv månader fram (+10). Barometerresultatet för personalstyrkan ligger över branschens långtidsmedelvärde.

Figur 32. Förväntningarna inom handeln

5.4 Företagstjänster

Branschen företagstjänster har drygt 1 200 personer anställda och är därmed en av de tre största branschen inom det privata näringslivet. Branschen rymmer ett flertal IT-företag och ett flertal företag som ägnar sig åt uthyrning och förvaltning av fastigheter. Därtill kommer annan kvalificerad tjänsteproduktion som reklam- och advokatbyråer och tidningsutgivning, men också mer arbetsintensiv verksamhet som fastighetsservice och städbolag.

Branschen har ett ojämnt omsättningsflöde, men totalt sett har branschen uppvisat stark

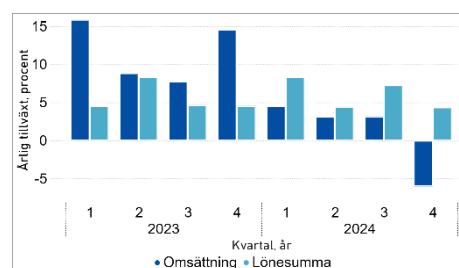
omsättningstillväxt flera år i rad. Omsättningen ökade med elva procent 2023 men under 2024 ökar omsättningen endast en halv procent.

ÅSUBs bedömning är att omsättningstillväxten 2023 inte i första hand förklaras av prishöjningar. Finskt producentprisindex för motsvarande branschsegment steg endast med 1,7 procent under 2023.

Vi räknar med att den nominella omsättningen ökar med runt en procent kommande år för branschen, exklusive fastighetstjänster som drar upp medelvärde något då fastighetstjänster förväntas öka med runt tre procent. Den lägre räntenivån är nu mer gynnsam.

Lönesumman växte med sex procent 2023 och 2024. Branschens lönesumma har därmed vuxit med sex procent fyra år i rad, vilket ligger i nivå med det tioåriga medelvärdet.

Figur 33. Företagstjänsters omsättning och lönesumma 2023 och 2024, efter kvartal. Procentuell årtillväxt (nominellt penningvärde).

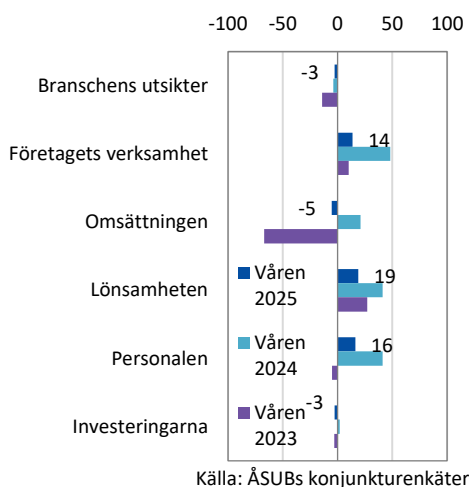
Branschen är vanligtvis optimistisk i våra konjunkturenkäter. Även i år är totalindexet för branschen på den positiva sidan (+6) men resultatet är svagare än genomsnittet för branschen över tid. Även resultaten för samtliga delfrågor är svagare än genomsnittet för respektive delfråga.

Förväntningarna på branschens utveckling är något negativ (-3) medan tilltron till det egna företags verksamhet är betydligt starkare (+14). (Figur 34).

Förväntningarna indikerar även förbättrad lönsamheten (+19) och ökad personalstyrka (+16) tolv månader framåt.

Däremot förväntas investeringarna minska något eller motsvara årligt slitage och avskrivningar (-3) och omsättningen förväntas utvecklas något långsammare än den allmänna kostnadsutvecklingen (-5).

Figur 34. Förväntningarna inom företagstjänster.

5.5 Personliga tjänster

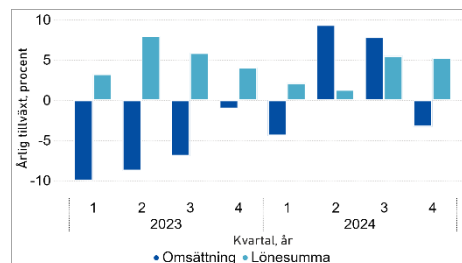
Tjänsteföretagen i kategorin personliga tjänster har som namnet antyder främst personer och hushåll som kunder. Branschen sysselsätter cirka 1 000 personer. Verksamheten omfattar bland annat tvätterier, frisörer, diverse privat hälso- och sjukvårdsverksamhet.

En stor del av branschen består av enskilda näringsidkare. De allra flesta företagen har 0–20 anställda, det enda storföretaget i branschen är det landskapsägda spelbolaget.

Enligt preliminära registeruppgifter ökade branschens omsättning med tre procent under 2024. Omsättningen inom branschen ökade framför allt i de mellersta kvartalen. I år och de två följande åren räknar vi med att

tillväxten i den momspliktiga omsättningen blir långsammare.

Figur 35. Personliga tjänsters omsättning och lönesumma 2023 och 2024, efter kvartal. Procentuell årstillväxt (nominellt penningvärde).

Källa: ÅSUBs löne- och momsregister

Lönesumman ökade ifjol (2024) med 3,5 procent.

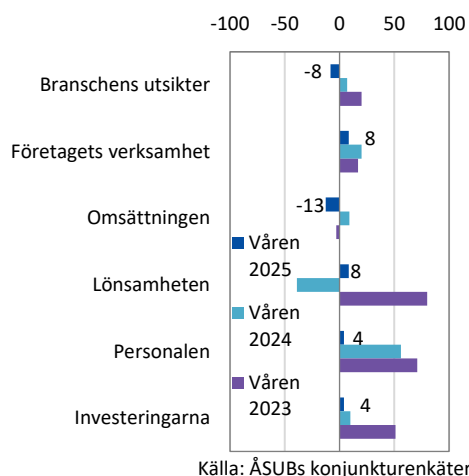
De olika aspekterna av förväntningarna på den kommande tolv månadersperioden inom branschen framgår av *Figur 36*. Ofta hör branschen personliga tjänster till de mer positiva branscherna i ÅSUBs barometermätningar, men liksom förra året är branschbedömningarna i år försiktiga och till och med något mer pessimistiska än fjolårets bedömningar. Medan branschen som helhet har ett genomsnittligt barometervärde på +36 sedan 2010 (se *Bilaga 1*) ligger årets totalindex på +1. Branschen är mycket beroende av hushållens ekonomiska situation.

Barometerutslagen visar på något negativa resultat för branschens utsikter (-8) samt på det egna företagets utveckling av omsättningen jämfört med det allmänna kostnadsläget (-13).

Däremot indikerar resultatet svagt positiva förväntningar på övriga indikatorer: företagets verksamhet (+8), lönsamhet (+8), personalstyrkans utveckling (+4) och investeringar (+4).

Här kan än en gång betonas att branschen är diversifierad i hög grad och utsikterna inom olika segment kan se variera.

Figur 36. Förväntningarna inom personliga tjänster.

5.6 Finans och försäkring

Branschen finans- och försäkring på Åland domineras av banker och försäkringsbolag. Till dessa kommer investerings- och holding företag av vilka de flesta är enmansföretag. Branschen sysselsätter närmare 600 personer och påverkas starkt av förändringar i den internationella marknadsmiljön.

De senaste åren har varit händelserika och utmanande för finansbranschen. År 2022 fick nollränteläget i Europa, som varat i sex års tid, ett avslut. Kriget i Ukraina spädde på inflationen. Det hela resulterade i att börsernas värdeutveckling var negativ under året, vilket påverkade finanssektorns placeringsverksamhet. Ränteintäkterna komprimerade det mera svårnavigerade läget inom placeringsverksamheten.

Räntehöjningarna fortsatte fram till mitten av 2023. Sjunkande inflation gav även skjuts på placeringssidan och på börsutvecklingen under 2023 och 2024 och därtill gav högre räntor bättre avkastning på ränteplaceringar.

Trots att både hushåll och företag tidvis pressats av det turbulenta makroekonomiska läget har bankerna tills vidare inte upplevt anmärkningsvärt högre kreditförluster.

Det högre ränteläget innebar dock ökade intäkter, såväl ränteintäkter som provisionsintäkter har haft en gynnsam utveckling. Den åländska banksektorn sammantaget hade ett fortsatt starkt år 2024 trots avvaktande läge på den åländska marknaden.

Utsikterna för innevarande år är fortfarande goda men den osäkerhet som världsläget nu präglas av hämmar kundernas beslut om nya satsningar.

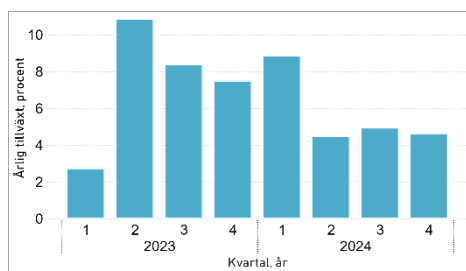
För försäkringssektorn sammantaget var 2024 ungefär i nivå med året innan. Den åländska sjöförsäkringsverksamhetens stärktes 2024. Konkurrensen är skarp och verksamheten har även i år påverkats av stigande skadekostnader, som härrör från ökade kostnader för reparationsarbeten. Premievolymen har stigit som en följd av eskaleringen av attacker i området vid Röda havet. Placeringsverksamhetens resultat var också något bättre än beräknat.

Ur ett längre perspektiv är finansbranschen, tillsammans med den sammankopplade delen av IT-sektorn, en för Åland viktig tillväxtbransch. Både inom bank och försäkring har expansion skett även utanför Åland.

Om vi då övergår till en analys av våra registeruppgifter för branschen bör först konstateras att eftersom begreppet omsättning inte förekommer på samma sätt inom finansbranschen som inom övriga branscher redovisar vi här enbart lönesummans utveckling.

År 2023 var lönesummans tillväxt för branschen åtta procent. Lönesumman växte under 2024 något mindre, med fem procent och tillväxten förväntas minska ytterligare då förväntningarna på personalstyrkans volym är något mer dämpade än året innan.

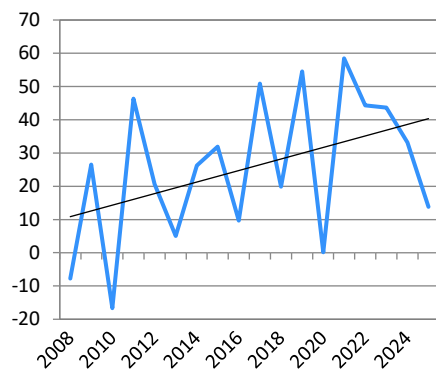
Figur 37. Finans- och försäkringsbranschens lönesumma 2023 och 2024, efter kvartal. Procentuell årstillväxt (nominellt penningvärde).

Källa: ÅSUBs löne- och momsregister

Finanssektorn har haft flera år av mycket positiv utveckling vilket har avspeglats i branschens barometersvar. Förra året såg vi dock något dämpade förväntningar och i år är förväntningarna ännu svagare med ett totalindex under genomsnittet för branschen (barometervärde 2025: +14, jämfört med genomsnitt 2008–2024: +26), vilket därmed också är betydligt lägre än den långsiktiga trendnivån (Figur 38). Resultatet är dock på den positiva sidan.

Figur 38. Totalindex för finansbranschen i ÅSUBs konjunkturenkäter 2008–2025.

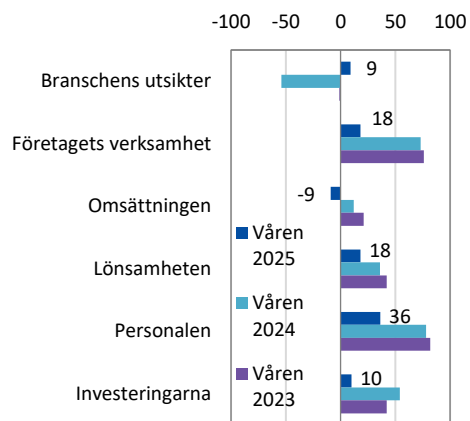
Källa: ÅSUBs konjunkturenkäter

Företagens svar visar på svagt positiva förväntningar på branschens utveckling (+9) medan förväntningarna på det egna företags verksamhet är något starkare (+18) men långt under genomsnittet över tid. (Figur 39)

Personalstyrkan (+36) väntas inte växa i lika hög grad som de senaste åren och barometerutslagen indikerar på ett försiktigare år vad gäller investeringar

(+10). Även förväntningarna på företagets lönsamhet (+18) är positiva, men svagare än genomsnittet, och företagets omsättning förväntas utvecklas långsammare än den allmänna kostnadsutvecklingen (-9).

Figur 39. Förväntningarna inom finans- och försäkring.

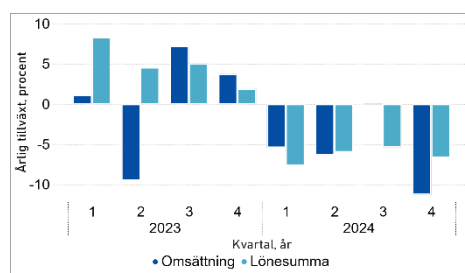
Källa: ÅSUBs konjunkturenkäter

5.7 Byggsektorn

Företagen inom byggsektorn arbetar med uppförande av byggnader, men också med elinstallationer, anläggning av vägar, VVS-arbeten, och måleriarbeten. Antalet sysselsatta i branschen växlar starkt med konjunkturen, men enligt den statistik som används här är antalet nästan 1 000 personer.

Den åländska byggmarknaden är liten och ojämn i utvecklingen, vilket stundtals kan leda till problem för branschföretagen. Byggbranschen arbetar i regel med projekt med lång löptid. Den fulla effekten av de senaste årens höga kostnadsläge och de kraftigt höjda räntorna har därför syns med fördröjning, och den minskade efterfrågan fick fullt genomslag under 2024 där både omsättningen och lönesumman sjönk med sex procent, se Figur 40.

Figur 40. Byggbranschens omsättning och lönesumma 2023 och 2024, efter kvartal. Procentuell årstillväxt (nominellt penningvärde).

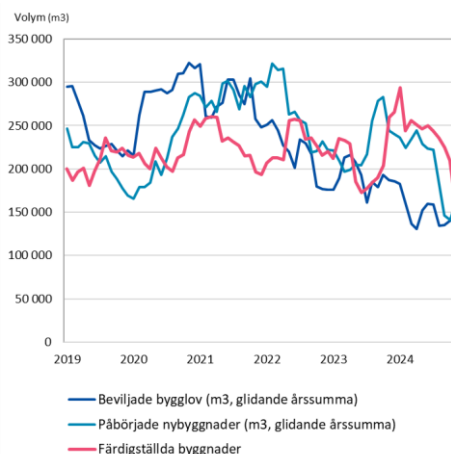
Källa: ÅSUBs löne- och momsregister

Omsättningen förväntas öka drygt fyra procent per år under 2025 och 2026, tillväxten sker dock från låga nivåer.

Byggbranschens kostnader har ökat kraftigt sedan 2021 fram till 2023, därefter har utvecklingen stannat av. Höga byggkostnader och stigande räntor har under de senaste åren dämpat byggandet, därför väntas aktiviteten inom byggsektorn stiga i och med att räntekostnaderna sjunker.

Sett till kubikvolym uppmättes 2000-talets lägsta mängd beviljade bygglov under 2023 och under slutet av 2024 ser vi en tendens till positivt trendbrott. Mängden bygglov började minska under andra halvåret 2021, och har haft en negativ trendutveckling³³ sedan dess (se Figur 41). Trendutvecklingen i påbörjade nybyggnader har sedan mitten av 2022 i regel följt samma riktning som byggloven.

Figur 41. Beviljade bygglov, påbörjade nybyggnader och färdigställda byggnader på Åland, januari 2019 - december 2024. Volym (m3), glidande årssumma.

Källa: Statistikcentralen, ÅSUB bearbetning.

Barometern ger liksom de två senaste åren negativa utslag för byggsektorn (Figur 42) även om resultatet är något mindre negativt än de två föregående åren. Totalindexet (-22) är lägre än branschens långtidsmedelvärde (-4) perioden 2008–2025, se Bilaga 1) och samtliga indikator visar negativt utfall.

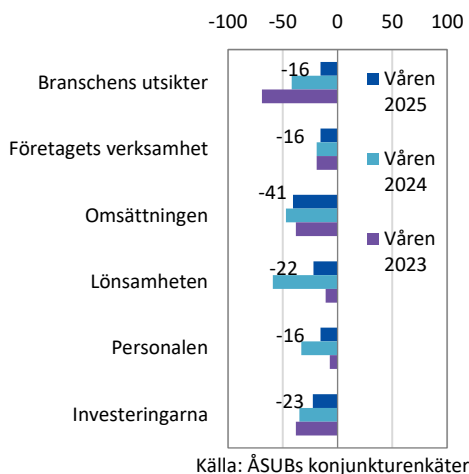
Förväntningarna på det egna företags verksamhet ligger i linje med synen på branschens utsikter i allmänhet (-16 för båda indikatorer).

Omsättningsförväntningarna är starkt negativa (-41), vilket tillsammans med låga förväntningar på lönsamheten (-22) ger en stark signal om försämrade resultat inom branschen tolv månader framåt.

Branschen bedömer även att personalstyrkan kommer att vara något mindre om tolv månader (-16) och investeringarna förväntas minska (-23).

³³ Mätt som glidande årssumma i kubikvolymen (m3). Preliminära siffror från Statistikcentralen.

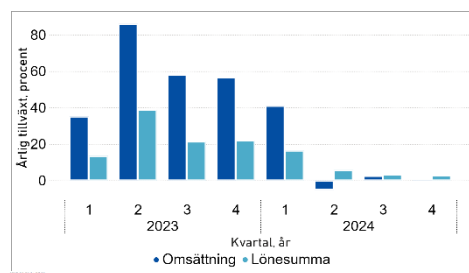
Figur 42. Förväntningarna inom byggsektorn.

5.8 Livsmedelsindustrin

I den åländska livsmedelsindustrin ingår företag som ägnar sig åt förädling av potatis, bageri, charkuteri- och köttvarutillverkning samt tillverkning av mejerivaror. Där ingår också företag med en avsevärd exportandel i sin avsättning. Branschen sysselsätter cirka 300 personer på Åland. De höga energipriserna påverkade den energiintensiva industrins lönsamhet negativt under 2023.

Figur 43. Livsmedelsindustrins omsättning och lönesumma 2023 och 2024, efter kvartal. Procentuell årstillväxt (nominellt penningvärde).

Källa: ÅSUBs löne- och momsregister

På grund av en större fusion inom sektorn har registeruppgifterna för branschens omsättning och lönesumma

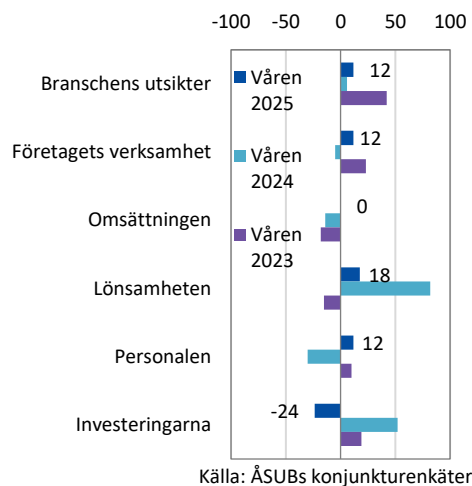
2023 vuxit avsevärt³⁴. Under 2024 ökar branschens lönesumma och omsättningen med drygt sex procent. Vi räknar med en omsättningsökning runt en procent för kommande år.

Barometern för livsmedelsindustrin ger i år ett totalindex på den positiva sidan (+5) men resultatet ligger under det egna långtidsmedelvärde för branschen 2008–2024 (se *Bilaga 1*). Företagen ser positivt på branschens utsikter (+12) samt på det egna företagets verksamhet (+12) och lönsamhet (+18). Även personalstyrkan förväntas utvecklas åt det positiva hållet (+12).

Omsättningen förväntas utvecklas i samma takt som den allmänna kostnadsutvecklingen (+/-0) medan investeringsnivån förväntas minska (-23).

Inom mejerisektorn har mjölktillgången minskat till följd av konkurs. Även inom livsmedelsindustrin lyfts det geopolitiska läget fram som en utmaning för branschen.

Figur 44. Förväntningarna inom livsmedelsindustrin.

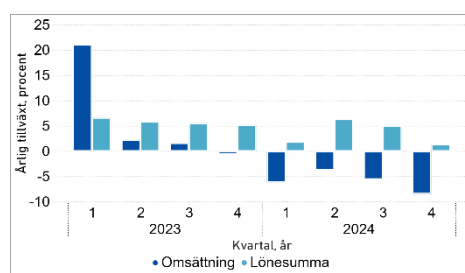
³⁴ Enligt registeruppgifter växte omsättningen med 59 procent och lönesumman med 24 procent år 2023.

5.9 Övrig industri

Branschen övrig industri omfattar bland annat företag som tillverkar färgämnen, leksaker, underleverantörindustri som tillverkar plastslangar för högteknologi-instrument, medicinsk industri samt bilindustri, instrument och apparater för mätning, betongvaror för byggändamål, verkstadsföretag inom metall- och miljöteknik, och även snickerier och tryckerier. Branschen sysselsätter cirka 700 personer. Branschen är energiintensiv och därför exponerad mot energiprisernas utveckling.

Omsättningstillväxten inom övrig industri sjunker sex procent 2024. Årstillväxten i finska producentprisindex för motsvarande industrisegment 2023 var oförändrade, och för 2024 är generella prisökningen två procent, vilket indikerar att omsättningsökningen i första hand handlar om volymminskningar. Bedömningen i nuläget är att nominella omsättningen kommer växa 1–1,5 procent, eller i nivå med inflationen, de närmaste åren. Vilket indikerar att volymen kommer att ligga kvar på ungefär samma nivå.

Figur 45. Övrig industris omsättning och lönesumma 2023 och 2024, efter kvartal. Procentuell årtillväxt (nominellt penningvärde).

Källa: ÅSUBs löne- och momsregister

Lönesumman ökade med 6 procent 2023 och med 3,5 procent 2024.

Enkätsvaren från branschföretagen inom övrig industri gällande konjunkturutvecklingen brukar ofta

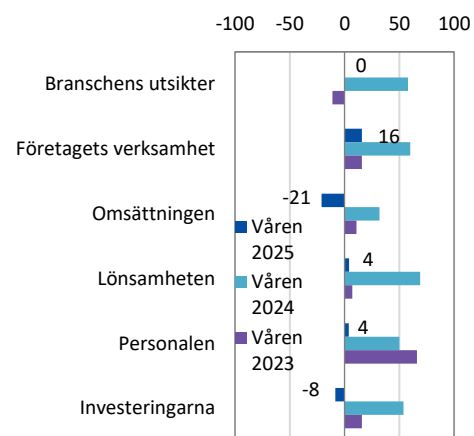
vara mer positiva än de flesta andra branschers. I år är dock branschen mer försiktig och branschens totalindex (-1) ligger under det egna långtidsmedelvärdet (se *Bilaga 1*) och är det första medelvärdet som ligger på minussidan sedan 2009 för branschen.

Ser man på förväntningarna mer i detalj (*Figur 46*) är samtliga barometerindikatorer betydligt mindre positiva än fjolårets bedömningar. Branschens utsikter som helhet bedöms vara oförändrade om tolv månader medan företagen har en mer positiv syn på det egna företagets utveckling (+16).

Omsättningen förväntas utvecklas i långsammare takt än den allmänna kostnadsutvecklingen (-21) men företagen förväntar sig ändå inget tapp i lönsamhet eller personalstyrka utan båda indikatorer visar ett svagt positivt resultat (+4 för båda).

Däremot förväntas investeringarna minska något under kommande tolv månader (-8).

Figur 46. Förväntningarna inom övrig industri.

Källa: ÅSUBs konjekturenkäter

5.10 Primärnäringarna

De åländska primärnäringarna representeras i ÅSUBs konjekturenkät i första hand av företrädare för fiskodlingen och trädgårdsnäringen. Det som

komplikerar bilden är att några större fiskodlingsföretag finns i handelsbranschen med verksamhetsbeteckningen partihandel med fisk.

När vi längre fram i detta kapitel redogör för den samlade omsättningens och lönesummans utveckling, och för förväntningarna inför den kommande tolv månadersperioden, är det med andra ord utvecklingen för en bransch med mycket blandade näringsverksamheter det handlar om.

Jordbruksbyrån och Fiskeribyrån vid Ålands landskapsregering har bistått med information om det aktuella läget för lantbruket och fiskerisektorn, vilket ger en mer nyanserad förståelse av primärnäringarnas situation, givet de svårtolkade omsättnings- och lönesiffrorna.

Lantbruket och dess förädling³⁵

År 2024 var återigen ett år där klimatförändringar och extremt väder blev alltmer märkbara i odlingen. Skördarna av äpplen började tidigare än vanligt, och Åland upplevde ovanligt höga temperaturer under skördetiden i september-november. Detta medför en ökad risk att frukten inte hinner skördas i tid för optimal lagring, eftersom mognadsprocessen sker allt snabbare. Utvecklingen ställer ökade krav på både skördekapacitet och adekvat kyl- och lagringskapacitet.

Vädret var i övrigt relativt gynnsamt, och i kombination med förbättrade bevattningsmöjligheter resulterade det i goda skördar för de flesta grödor. Totalt gav frukten (äpple, päron och plommon) 1400 ton större skörd än 2023, delvis tack vare nyplanteringar. Lök- och grönsaksskördarna var i

genomsnitt normala, och kvaliteten var över lag god.

De ökande administrativa kraven på odlarna, såsom nya certifieringar, i kombination med stigande kostnader för insatsvaror som utsäde, transporter, energi, maskiner, lagerbyggnader, emballage och arbetskraft, medför en långsam men stadig uppgång i produktionskostnaderna. Förhoppningarna inför 2024 var att prispressen från marknaden och konsumenter skulle minska, men tyvärr har detta inte inträffat.

Som ett resultat av detta kan efterfrågan variera stort under säsongen, och det krävs fler försäljningskampanjer för att uppnå önskade volymer. Under flera år har specialodlingen satsat på att öka miljöåtgärder och miljöförbättringar inom verksamheten, både för att möta skärpta krav och på eget initiativ. Dessa åtgärder är dock arbetsintensiva och kostnadsdrivande.

I dessa osäkra tider är det avgörande att Åland med tanke på försörjningsberedskapen bibehåller en hög självförsörjningsgrad. En positiv utveckling är att unga odlare har trätt in i den åländska specialodlingen de senaste åren. Förhoppningen är att skapa förutsättningar för en fortsatt lönsam produktion även i framtiden.

I början av 2024 stod vårt slakteri fortfarande inför stora fryslager. Under året har man lyckats minska lagren, och idag har situationen helt förändrats, med en påtaglig brist på nötkött i hela Finland. För slakteriets del innebär detta en råvarubrist som påverkar produktionskapaciteten.

Under de senaste två åren har slakteriet fokuserat på att öka sin

³⁵ Tack till Jordbruksbyrån vid Ålands landskapsregering för detta avsnitt. ÅSUB har endast gjort mindre redigeringar.

närvaro och försäljning på fastlandet. För närvarande är efterfrågan mycket hög, men man tvingas tacka nej till affärer på grund av bristen på råvaror.

Spannmålssäsongen 2024 har återigen varit utmanande, då vårens och försommarens torka hade en negativ inverkan på skördemängderna. Det har dock förekommit variationer mellan odlarna, och skörden har varierat från 50 procent av normal mängd till nästan fullt utfall. Problematik med DON³⁶ samt T-2/HT-2 toxiner har också börjat göra sig märkbar inom åländsk produktion. Världsmarknadspriserna var lägre förra året än under de föregående åren, vilket reflekterades i den inhemska prissättningen. Priserna för insatsvaror har utvecklats enligt en normal trend utan några större oväntade svängningar.

Fiskerinäringen³⁷

Vattenbruket har ett stabilt år bakom sig och förväntningarna för innevarande år är att stabiliteten ska kunna fortsätta. Branschen har flera miljöförbättrande projekt under arbete. Som orosmoment för utvecklingen nämner näringen det osäkra världsläget.

Havs fisket drabbades hårt av minskade kvoter under år 2024 med minskade kvoter för såväl strömming som vassbuk. Inför år 2025 utfärdade det Internationella havsforskningsrådet (ICES) nya rekommendationer beträffande strömmingsbestånden vilka medförde att kvoterna åter kunde höjas. Strömmingskvoten i centrala Östersjön ökade med dryga 100 procent och i Bottenhavet med ca 20 procent. Däremot minskade kvoten för vassbuk med 30 procent vilket försvårar utnyttjandet av strömmingskvoten i centrala Östersjön.

Möjligheterna till fiske av lax var under år 2024 begränsades till ett vetenskapligt fiske då det i kvotförhandlingarna slagits fast att riktat fiske skulle vara förbjudet även i åländska vatten. Inför år 2025 har man åter medgivit riktat fisk men dragit ner på den tillgängliga kvoten så att det kommersiella fisket i praktiken blir olönsamt.

Fritidsfisket av lax, som även det var hårt reglerat under år 2024, är under år 2025 åter fritt innanför 4-sjömilsgåränsen under perioden 1.5 – 31.8.

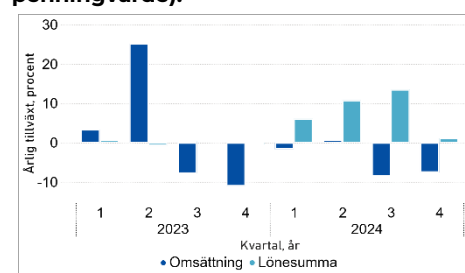
Riktat fiske av torsk är fortsättningsvis förbjudet.

De kraftiga restriktionerna för främst laxfisket betyder att fisketrycket på de kustnära arterna så som abborre, gös och sik kommer att vara fortsatt högt vilket i ett längre perspektiv kan leda till ett överfiske.

Registeruppgifter och enkätsvar

Omsättningen inom branschen, där fiskodlingssegmentet och trädgårdsodlingen utgör starka inslag, har under en tioårsperiod uppvisat en mycket stark nominell tillväxt, men nu kan en brytpunkt skönjas.

Figur 47. Primärnäringarnas omsättning och lönesumma 2023 och 2024, efter kvartal. Procentuell årstillväxt (nominellt penningvärde).

Källa: ÅSUBs löne- och momsregister

³⁶ Den 1 juli 2024 trädde nya eller sänkta gränsvärden för mykotoxinerna deoxynivalenol (DON) samt T-2/HT-2-toxin i kraft i EU.

³⁷ Tack till Fiskeribyrån vid Ålands Landskapsregering för detta avsnitt. ÅSUB har endast gjort mindre redigeringar.

Figur 47 visar hur tillväxten av lönesumma och omsättning inom primärnäringsarna sett ut under fjolåret utgående från ÅSUBs registeruppgifter. År 2023 minskade branschens omsättning med nära tre procent, medan tillväxten i lönesumman låg kring noll (räknat i löpande penningvärde). Minskningen i omsättningen sker dock från en mycket stark jämförelseperiod (2022). Under 2024 sjunker omsättningen med fem procent medan lönesumman ökar med åtta procent efter att 2023 legat still.

ÅSUB räknar med en fortsatt minskning av branschens nominella omsättning under innevarande år för att sedan ligga runt noll kommande år.

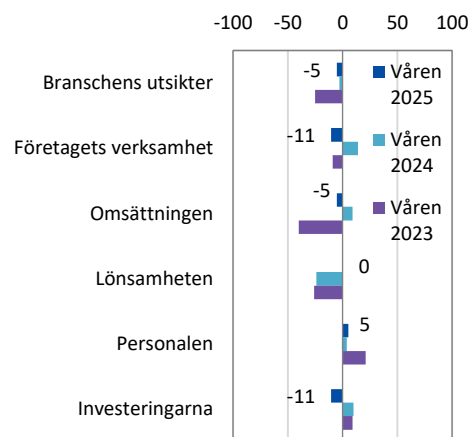
När det gäller barometerindikatorerna för primärnäringsarna måste de tolkas med försiktighet. Ett fåtal medelstora företag har större genomslag i barometern då merparten av företagen inom branschen har få anställda.

Företagen inom primärnäringsarna är totalt sett något negativa i sina bedömningar med ett totalindex på -4, vilket är strax under långtidsmedelvärdet för branschen.

Förväntningarna på branschens utsikter (-5) samt det egna företags verksamhet (-11) och omsättning (-5) är negativa, medan lönsamhet förväntas förbli oförändrad tolv månader fram. Personalstyrkan förväntas öka något (+5).

Avslutningsvis är förväntningarna investeringarna negativa (-11).

Figur 48. Förväntningarna inom primärnäringsarna.

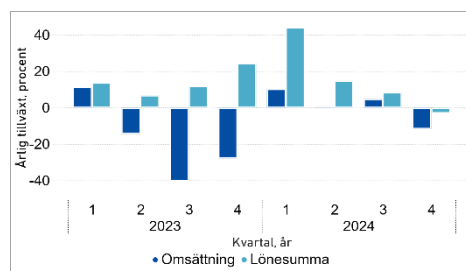
Källa: ÅSUBs konjunkturenkäter

5.11 Vatten och el

Företagen inom energiförsörjning (vatten och el) är få på Åland och branschen sysselsätter runt 100 personer. De ägnar sig åt eldistribution, distribution av fjärrvärme, produktion av el och fjärrvärme samt vattenrening och -distribution.

Branschen fungerar under speciella marknadsvillkor och dess utveckling styrs av många andra faktorer än den ekonomiska konjunkturen, i synnerhet av bränsle- och energipriserna i vår omvärld och vårt närområde samt därtill av det lokala vädret. De höga elpriserna ledde till att även branschens omsättning var kraftigt förhöjd under slutet av 2022 och början av 2023. Lönesumman har å andra sidan ökat i en mer normal takt, men under 2023 har effekten av nyetablering inom branschen fått genomslag på den sammanvägda lönesumman som växte kraftigt under 2023 och 2024. På helårsbasis minskade omsättningen med cirka två procent 2024. För i år räknar vi med att branschens omsättning kommer att vara i nivå med 2024 innan den åter ökar något 2026 och 2027.

Figur 49. Vatten och els omsättning och lönesumma 2023 och 2024, efter kvartal. Procentuell årstillväxt (nominellt penningvärde).

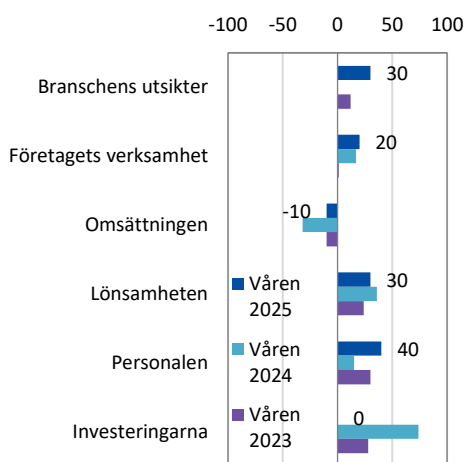

Källa: ÅSUBs löne- och momsregister

När det gäller företagens förväntningar på den egna branschen handlar det vanligtvis om mindre förändringar. I år är dock branschens totalindex betydligt högre än det egna långtidsmedelvärde, (se *Bilaga 1*). Barometerutslaget för branschens utsikter är mycket positiv (+30) och utsikterna för det egna företagets verksamhet likaså (+20).

Framför allt förväntas en tillväxt av personalstyrkan (+40) samt även en positiv utveckling av lönsamheten (+30). Branschens förväntningar beträffande omsättningens utveckling (i relation till den allmänna kostnadsutvecklingen) tolv månader fram är dock negativ (-10) och investeringarna begränsas till att motsvara årligt slitage och avskrivningar (+/-0).

Figur 50. Förväntningarna inom vatten och el.

Källa: ÅSUBs konjunktürenkäter

Referenser

Alandia försäkring, årsredovisningar, diverse år
 Capital Link Shipping (<http://marine-transportation.capitallink.com/>).
 ECB (<http://www.ecb.int/>)
 ETLA (2025), Suhdanne (1/2025)
 Europeiska centralbanken mars 2025 prognos
 Eurostat (2025), databas.
 Finansdepartementet 2025 års ekonomiska vårproposition, Prop. 2024/25:100
 Finansministeriets förslag till ramar för statsfinanserna 2026–2029, 13 mars 2025
 Finansministeriet i Finland (2024), Economic survey, winter 2024
 Finansministeriet i Finland, budgetförslag, diverse år
 Finlands Bank (2024), Interim forecast – March 2025
 Finlands Bank (<https://www.suomenpankki.fi/sv/>)
 Finlands kommunförbund (2025): Kommunförbundets skatteprognosfil, uppdaterad 01.02.2024
 HBL, diverse upplagor
 Investing.com/indicies
 Kauppalehti, diverse upplagor
 Konjunkturinstitutet (2025), Konjunkturläget mars 2025
 OECD (2025), OECD Economic Outlook, Interim Report March 2025
 Nordea (2025) Economic Outlook 1/2025
 Nya Åland, diverse upplagor
 Rederi Ab Eckerö, årsredovisningar, diverse år
 SCB, Befolkning
 Skatteförvaltningen (2025), uppgifter om inkomstbeskattningen
<https://veronsaajat.vero.fi/sv-FI/Home/Other/>
 Sjöfartstidningen, Nyhetsbrev, varierande nummer
 Statistikcentralen, Finland (<http://www.stat.fi>)
 Statskontorets förslag till statens statsbokslut för finansår 2023, 2024
 Sveriges Riksbank (2025) Penningpolitisk rapport, mars 2025.
 Tidningen Åland, diverse upplagor
 US Energy Information Administration (<https://www.eia.gov>)
 Viking Line, årsredovisningar, diverse år
 World Bank Commodity Price Data (The Pink Sheet), Updated on April 02, 2025
 Yle nyhetsrapportering, www.yle.fi
 Ålandsbanken, årsredovisningar, diverse år
 Ålands landskapsregering, budgetuppgifter för landskapet Åland, diverse upplagor

Ålands Radio, nyhetsrapportering.

ÅSUB Rapport 2019:2 *Turismens samhällsekonomiska betydelse för Åland 2018.*

ÅSUB, Konjunkturläget, diverse upplagor

ÅSUB, Arbetsmarknad (<http://www.asub.ax/>)

ÅSUB, Befolkning (<http://www.asub.ax/>)

ÅSUB, Konsumentprisindex (<http://www.asub.ax/>)

ÅSUB, Offentlig ekonomi (<http://www.asub.ax/>)

ÅSUB, Sjöfart (<http://www.asub.ax/>)

ÅSUB, Turism (<http://www.asub.ax/sv/statistik/turism>)

Bilagor

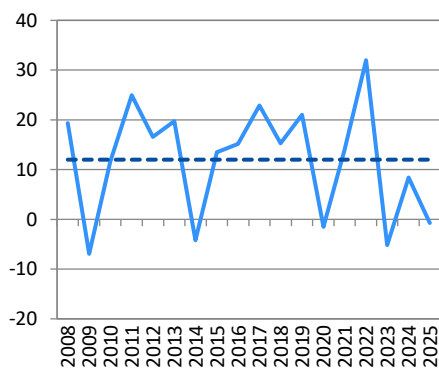
Bilaga 1. Totalindex för det privata näringslivet och dess branscher

Totalindex är beräknat som medeltalet av svaren på de sex frågorna på konjunkturenkätens första sida som handlar om företagens bedömning av hur branschens utsikter, företags verksamhet, omsättningen, lönsamheten, personalen och investeringarna kommer att utvecklas de närmaste tolv månaderna.

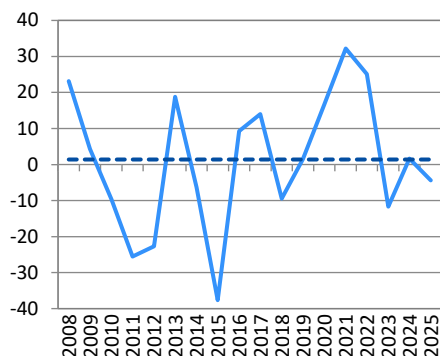
Den streckade linjen markerar medeltalet för åren 2008–2025³⁸ för de enskilda branscherna och visar att det grundläggande svarsmonstret skiljer sig mycket dem emellan.

Observera att skalorna i den lodräta axeln varierar mellan branscherna.

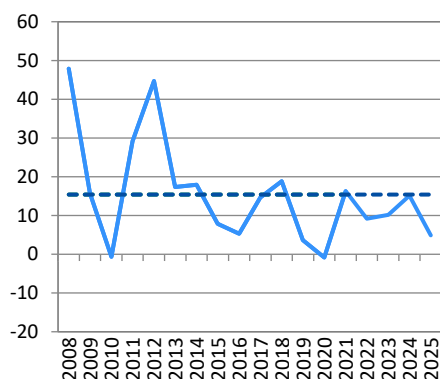
Näringslivet totalt

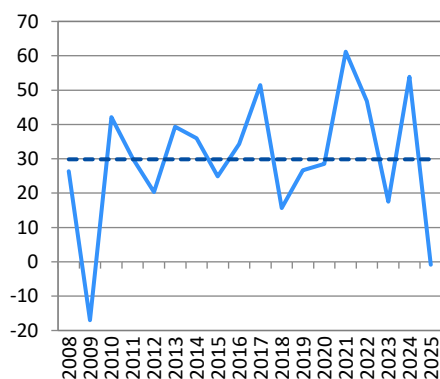
Primärnäringarna

Livsmedelsindustrin

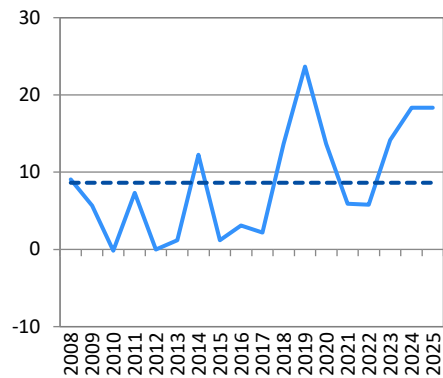

Övrig industri

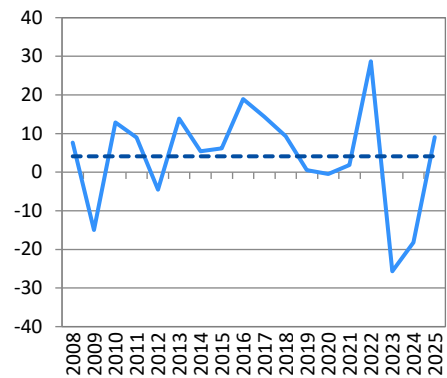

³⁸ 2010–2025 för branscherna företagstjänster och personliga tjänster.

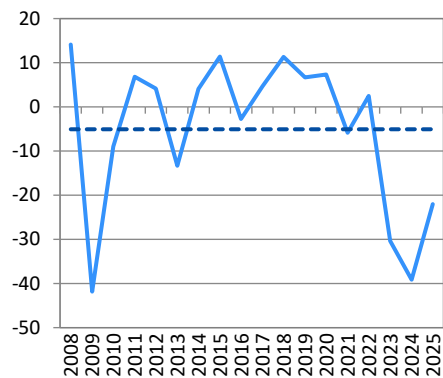
Vatten och el

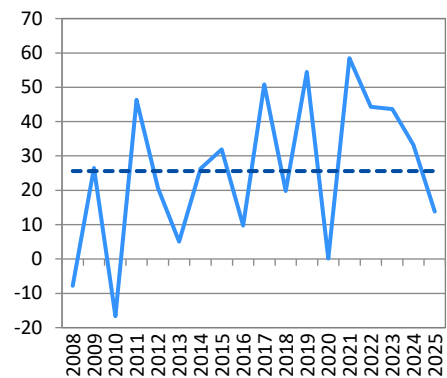
Hotell och restaurang

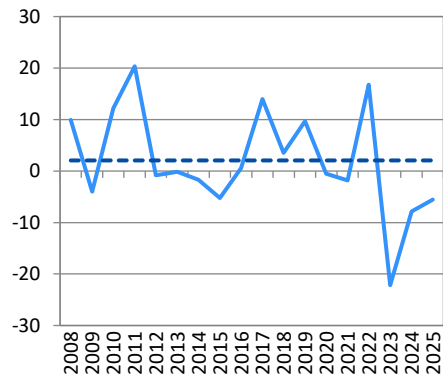
Bygg

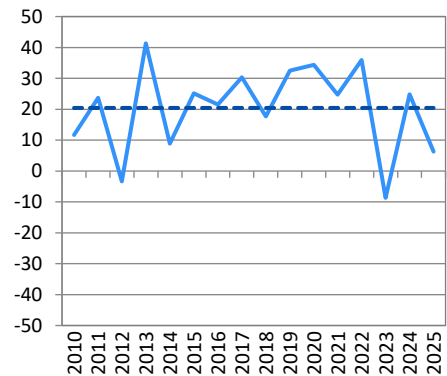
Finans och försäkring

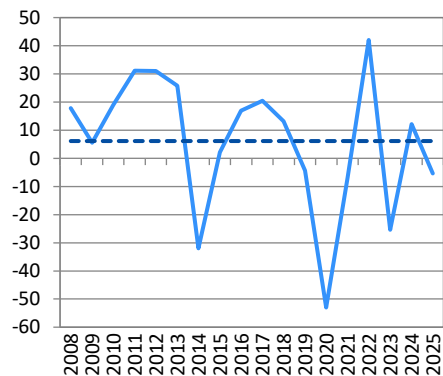
Handel

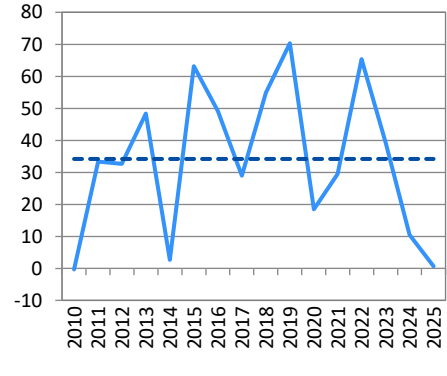
Företagstjänster

Transport

Personliga tjänster

Bilaga 2: Konjunkturenkäten

Konjunkturenkäten 2025 fanns i två versioner (A och B). Första sidan var identisk för båda versioner. Sidan 2 skiljer sig i de två versionerna. Bilagan visar pappersversionen av enkäten, men majoriteten av företagen svarade på en elektronisk version.

ÅSUB
Ålands statistik- och
utredningsbyrå

Konjunkturenkäten våren 2025

Fyll gärna i blanketten elektroniskt på www.asub.ax/konja

Svarsnummer

Företag _____

Kontaktperson _____

Titel _____ **Tel.** _____

Om ni önskar få återrapportering av resultaten
(ÅSUBs konjunkturrapport), ange e-postadress: _____

Ert företags aktuella personalstyrka omräknat till helårstjänster?
Vid behov använd en eller två decimaler. (Ex. en halvtidsanställd = 0,5 helårstjänst)

Inom Åland (inklusive anställda på åländska fartyg): Utanför Åland:

1. Konjunkturutsikterna i er bransch kommer om 12 månader att vara:

☐ bättre
 ☐ oförändrade
 ☐ sämre
2. Ert företag kommer om 12 månader att ha:

☐ expanderat
 ☐ bibehållit nuvarande storlek
 ☐ minskat eller upphört med verksamheten
3. Hur har omsättningen i ert företag utvecklats jämfört med situationen för 12 månader sedan, i förhållande till den allmänna kostnadsutvecklingen? (Inflationen var 2,7 % år 2024)

☐ snabbare
 ☐ lika snabbt
 ☐ långsammare
4. Hur kommer omsättningen att ha utvecklats om 12 månader i förhållande till den allmänna kostnadsutvecklingen?

☐ snabbare
 ☐ lika snabbt
 ☐ långsammare
5. Hur har lönsamheten i ert företag utvecklats jämfört med situationen för 12 månader sedan?

☐ förbättrats
 ☐ oförändrad
 ☐ försämrats
6. Hur kommer lönsamheten att ha utvecklats om 12 månader?

☐ förbättrats
 ☐ oförändrad
 ☐ försämrats
7. Jämfört med situationen för 12 månader sedan, har antalet anställda i ert företag:

☐ ökat
 ☐ varit oförändrat
 ☐ minskat
8. Om 12 månader, kommer antalet anställda i ert företag att:

☐ ha ökat
 ☐ vara oförändrat
 ☐ ha minskat
9. Hur har investeringar i byggnader och maskiner förändrats jämfört med för 12 månader sedan:

☐ ökat betydligt
 ☐ motsvarar årligt slitage och avskrivningar
 ☐ minskat betydligt
10. Hur kommer investeringarna att ha utvecklats om 12 månader:

☐ ökat betydligt
 ☐ motsvara årligt slitage och avskrivningar
 ☐ minskat betydligt

7920243153

Konjunkturenkäten, version A sida 2

Instruktioner fråga 11-13: Antalet anges i helårstjänster. Vid behov använd en eller två decimaler.
T.ex. halvtidsanställd = 0,5 helårstjänst; sommaranställd i 3 månader = 3 av 12 månader = 0,25 helårstjänst

11. Hur många anställda, omräknat till helårstjänster, uppskattar ni att ert företag kommer att ha om 12 månader?

Anställda på Åland (inklusive
åländska fartyg) om 12 mån

Anställda utanför Åland
om 12 mån:

12. Hur många rekryteringar (både ersättande och nya) kommer ni att göra under de kommande 12 månaderna? Ange antalet i helårstjänster. Om inga rekryteringar, gå till fråga 15.

a) På Åland
(inklusive åländska fartyg):

b) Utanför Åland:

= Totalt antal rekryteringar (omräknat till
helårstjänster, summan av 12a+12b):

13. Inom vilka yrkesgrupper kommer rekryteringarna att göras? Det sammanlagda antalet yrkesgrupper ska vara detsamma som det totala antalet rekryteringar i föregående fråga. Dvs. räkna med både arbetsställen inom och utanför Åland samt inkludera både ersättande och nya rekryteringar. Ange antalet omräknat till helårstjänster.

	Antal		Antal
Chefer inom ekonomi, personal, försäljning, marknadsföring, m.fl.		Befäl och styrmän inom sjötrafik	
Chefer inom produktion/service m.fl.		Maskinchefer och -mästare på fartyg	
Specialister inom systemarbete (t.ex. webb-utvecklare, applikationsprogrammerare)		Experter inom byggande, teknik, el m.fl.	
Specialister inom databaser, -nätverk och systemprogram		Byggnadsarbetare, m.fl.	
Datatekniker, -supportpersonal, -operatörer, m.fl.		Maskinmontörer och reparatörer	
Kundtjänstpersonal		Personal inom el och elektronik	
Övrig kontorspersonal		Processarbetare inom industri, m.fl.	
Försäljare och butikskassörer		Förare av tunga fordon/ arbetsmaskinförare	
Restaurang-, storhushållspersonal, kockar		Däckmanskap, sjötrafikarbetare	
Serveringspersonal			
Annat - vad:			
		Summa yrkesgrupper: Obs! Summan bör överensstämma med summan av fråga 12a+12b	

14. Vilken/vilka av de yrkesgrupper ni efterfrågar i föregående fråga kommer att vara svårast att få tag på?

15. Vilka kompetenser kommer att vara svårast att få tag på?

16. Hur stor andel av er personal uppskattar ni att i nuläget fortbildar sig per år?

☐ 0-20% ☐ 20-40% ☐ 40-60% ☐ 60-80% ☐ 80-100%

17. Inom vilket område kommer ni främst att satsa på fortbildning/vidareutbildning under det kommande året?

18. Vilken slags fortbildning/vidareutbildning kan ert företag tänka sig att bekosta under det kommande året?

☐ enskilda, kortare utbildningstillfällen ☐ utbildning för examen/certifiering *Ett eller två kryss!*

Ev. kommentarer:

1104243151

Konjunkturenkäten, version B sida 2

Instruktioner fråga 11-13: Antalet anges i helårstjänster. Vid behov använd en eller två decimaler.
T.ex. halvtidsanställd = 0,5 helårstjänst; sommaranställd i 3 månader = 3 av 12 månader = 0,25 helårstjänst

11. Hur många anställda, omräknat till helårstjänster, uppskattar ni att ert företag kommer att ha om 12 månader?

Anställda på Åland (inklusive
åländska fartyg) om 12 mån

Anställda utanför Åland
om 12 mån:

12. Hur många rekryteringar (både ersättande och nya) kommer ni att göra under de kommande 12 månaderna? Ange antalet i helårstjänster. Om inga rekryteringar, gå till fråga 15.

a) På Åland
(inklusive åländska fartyg):

b) Utanför Åland:

= Totalt antal rekryteringar (omräknat till
helårstjänster, summan av 12a+12b):

13. Inom vilka yrkesgrupper kommer rekryteringarna att göras? Det sammanlagda antalet yrkesgrupper ska vara detsamma som det totala antalet rekryteringar i föregående fråga. Dvs. räkna med både arbetsställen inom och utanför Åland samt inkludera både ersättande och nya rekryteringar. Ange antalet omräknat till helårstjänster.

	Antal		Antal
Chefer inom ekonomi, personal, försäljning, marknadsföring, m.fl.		Specialister inom databaser, -nätverk och systemprogram	
Chefer inom produktion/service m.fl.		Datatekniker, -supportpersonal, -operatörer, m.fl.	
Specialister inom finanssektorn (t.ex. revisor, finansanalytiker)		Restaurang-, storhushållspersonal, kockar	
Specialister inom marknadsföring och försäljning		Serveringspersonal	
Experter inom finanssektorn (t.ex. kredit- expert, redovisare och bokförare)		Försäljare och butikskassörer	
Specialiserade sekreterare och arbetsledare för kontorspersonal		Maskinmontörer och reparatörer	
Kundtjänstpersonal		Personal inom el och elektronik	
Löneräknare, försäkringshandläggare, kontors- personal inom transport och lager, m.fl.		Processarbetare inom industri, m.fl.	
Övrig kontorspersonal		Städare, m.fl.	
Specialister inom systemarbete (t.ex. webbutvecklare, applikationsprogrammerare)			
Annat - vad:			
		Summa yrkesgrupper: Obs! Summan bör överensstämma med summan av fråga 12a+12b	

14. Vilken/vilka av de yrkesgrupper ni efterfrågar i föregående fråga kommer att vara svårast att få tag på?

15. Vilka kompetenser kommer att vara svårast att få tag på?

16. Hur stor andel av er personal uppskattar ni att i nuläget fortbildar sig per år?

☐ 0-20% ☐ 20-40% ☐ 40-60% ☐ 60-80% ☐ 80-100%

17. Inom vilket område kommer ni främst att satsa på fortbildning/vidareutbildning under det kommande året?

18. Vilken slags fortbildning/vidareutbildning kan ert företag tänka sig att bekosta under det kommande året?

☐ enskilda, kortare utbildningstillfällen ☐ utbildning för examen/certifiering *Ett eller två kryss!*

Ev. kommentarer:

6711439988

Bilaga 3: Enkäten till hushållen

Enkäten genomfördes under perioden 10–27 mars 2025. Urvalet skapades genom att de personer som besvarat ÅSUB-enkäter under åren 2020–2024 (som samtliga baserade sig på slumpmässigt urval) fick möjligheten att anmäla intresse för att ingå i en panel där kortare frågor besvaras elektroniskt. Urvalet är därmed inte helt slumpmässigt. Nedanstående formulär skickades till medlemmar i webbpanelen i åldersspannet 18–79 år. 355 personer svarade. För att förbättra representativitet har svaren viktats avseende på kön och ålder.

Ingress: *Frågorna gäller genomgående ditt hushåll. Till ditt hushåll räknas de personer som bor och äter under samma tak eller annars använder sina inkomster tillsammans med dig.*

- 1. Hur är ditt hushålls ekonomiska situation för närvarande jämfört med för 12 månader sedan? Är den...**
 - Mycket bättre
 - Något bättre
 - Ungefär lika
 - Något sämre
 - Mycket sämre
 - Vet ej
- 2. Hur tror du att ditt hushålls ekonomiska situation kommer att vara om 12 månader, jämfört med situationen nu? Kommer den att vara...**
 - Mycket bättre
 - Något bättre
 - Ungefär lika
 - Något sämre
 - Mycket sämre
 - Vet ej
- 3. Är det lätt eller svårt för dig att förutse hur ditt hushålls ekonomiska situation kommer att vara om 12 månader?**
 - Lätt
 - Ganska lätt
 - Ganska svårt
 - Svårt
 - Vet ej
- 4. Hur tror du att den ekonomiska situationen på Åland kommer att vara om 12 månader, jämfört med situationen nu? Kommer den att vara...**
 - Mycket bättre
 - Något bättre
 - Ungefär lika
 - Något sämre
 - Mycket sämre
 - Vet ej
- 5. Hur mycket pengar tror du att ditt hushåll kommer att använda till stora inköp (t.ex. möbler, hemelektronik, bil etc) under de närmaste 12 månaderna jämfört med de senaste 12 månaderna? Mitt hushåll kommer att spendera...**
 - Mycket mer

Något mer
 Ungefär lika mycket
 Något mindre
 Mycket mindre
 Vet ej

Eventuella kommentarer till fråga 1-5

6. **Vilket av följande påståenden beskriver bäst ditt hushålls nuvarande ekonomiska situation?** (Obs, som sparande räknas även amortering av lån)

Jag/Vi sparar mycket
 Jag/Vi sparar något
 Jag/Vi går ungefär jämnt upp
 Jag/Vi är tvungna att använda besparingar
 Jag/Vi skuldsätter oss för närvarande
 Vet ej

7. **Hur troligt är det att ditt hushåll kommer att kunna spara något under de närmaste 12 månaderna?** (Obs, som sparande räknas även amortering av eventuella lån.) Är det...?

Mycket troligt
 Ganska troligt
 Inte särskilt troligt
 Inte alls troligt
 Vet ej

Eventuella kommentarer till fråga 6-7

Ålands statistik- och utredningsbyrå, ÅSUB, är en oberoende institution vars främsta uppgifter är att verka som Ålands officiella statistikmyndighet och bedriva forskning och utredningsverksamhet. ÅSUB producerar aktuell statistik inom ett stort antal områden. Inom forskningen och utredningsverksamheten är det samhällsekonomiska området centralt men verksamheten omfattar även många andra relevanta samhällsfrågor.

All statistik, alla rapporter och annat kunskapsunderlag publiceras på ÅSUB:s webbplats www.asub.ax.

Tel. +358 18 25490
info@asub.ax | www.asub.ax
PB 1187 | AX-22 111 Mariehamn